

ჯ ე ჯ ი ლ ი

ქ ა უ მ ა ა წ ვ ი ლ ო ნ ა ხ ა ტ ე გ ი ა ნ ი

ქ უ რ ნ ა ლ ი

იზარდე, მწვანე ჯეჟილო,
დაპურდი, განდი ყანაო!..
ი. დ.

№ IV

წელიწადი გეგვიდა

ტ ფ ი ლ ი ს ი

საქაბა გ. დ. როტინიანცისა ||| Тип. М. Д. Ретинианца. Гол. пр , д. № 41.
1896.

0 2 0 2 0 2

Дозволено цензурою Тифлисъ, 24-го Апрѣля 1896 года.

და მაშინ შენ თავისუფლათ
მაგრე არვინ განაფარდებს,
ვერც დაატკობ ჭიკჭიკითა
ტოლ—ამხანაგს, ია-ფარდებს.

მაშ გაფრინდი, ნუ გვიანობ
დღუნცმა ციცამ არა გნახოს,
რომ კლანჭებში თამაშობით
არ გაწივლოს — გავაგლახოს.

კნ. ბარბარე ჯორჯაძისა.

ფ ი თ რ ი

(მოთხრობა)

* * *

ცივა, მცუვა! შემობრალე, თავშესაფარი მომეც, სიცივით ნუ მომკლავ, ხო ხედავ, რა პატარა ვარ, ლამის ქარმა გადამაგდოს და თოვლმა დამარჩოს! ბინა მომეც ცას ქვეშ ნუ დამაგდებ. ასე ევედრებოდა სიცივისაგან სიკვდილის პირზე მისული პაწაწა ფითრის თესლი მსხლის ხესა, რომელსაც ამაყათ თავი მალლა აელო და ირხეოდა.

ქარი ჰქროდა, თოვდა, ნამქერი ტრიალებდა.

მსხალმა წვერებიდან გადმოხედა ფითრის მარცვალსა; ეძებდა, ვინ ეძახდა, რა სულიერი იყო მთხოვნელი, ათვალიერებდა მაგრამ არაფინა ჰჩანდა.

— გამოჩნდი, არ დამენახეები, ვილაცა ხარ, ქოგრიტით გეძებო? სადღაც შემძვრალხარ და წრიპინებ! ჩამოსძახა გაჯაერებულმა მსხალმა.

ფითრის მარცვალი ზედ ტოტზე აცოცდა, ქერქს ამოეფარა ჭრაც ძალი და ღონე ჰქონდა, იჭიმებოდა, დამინახოსო. თან მსხლის ქერქს ეკვროდა, ებლაუჭებოდა, რომ ქარს არ ჩამოეგდო ძირსა.

— აქა ვარ, პატარა ვარ, დაინარე კიდევ, რო დამინახო; ჩემი ტოლ ამხანაგებიდან მართო მე გადაერჩი. გაუმაძღარმა ჩხართემა გადაყლაპა ყველანი, მეც ნახევრათ დაგლევილ-დაფლეთილმა აქ შენ შემოგათარე თავი. შენ თუ არ დამძალე, ის მსუნავი მეც ჩამყლაპავს, არ გაღვურჩებო.

მსხალიც მოიღრიკა, აყევანა ფითრის თესლი და შინჯვა დაუწყო.

— რა პატარა ყოფილა ეს საცოდავი! ამისი თავშესაფარი რა

უნდა იყოს, ან ამისი შექმა ვის რა უნდა გაუხდეს, რა მუცელს გასაქმ
 უძღობს?! იფიქრა მსხალმა.

რამდენი ჭია-ლუა ზის ჩემ ქერქ ქვეშ, დათბება,—გამოდერებთან,
 თაეის გზაზე წაელენ. არც მოსვლასა მკითხვენ, არც წასვლასა.

წელანაც კოდალა იყო აქა. თაეიდან ფეხებამდე სულ გამშინჯა.
 ამიელიდა და ჩამიელიდა, იმის ნისკარტს ჩემს ტანზე რაკარუკი გა-
 ჰქონდა. საწყალ ჭია-ლუებს გულეები დაუსქდათ, მევედრებოდენ:

—შეგვიბრალე. ნუ შეგვაქმევ ამ მოსისხლესაო!

მე რა მეშველა?—ბევრი ჩაყლაპა და ბევრიც გადარჩა ისევ ჩემ
 ქერქში.

მუხა მეძახდა: „კაცო, ჰქვაზე მოდი, რამ გაგასულელა, ვინც
 მოგადგება, შენც კარებს უღებ, იმათაც აულიათ თაეი და ყველა
 შენზე მოცოცაეს. მე გირჩევ, რაც ქერქ ქვეშ ჭიები და ბუჭყები
 გისხედს, გარეთ გამოარეკე, კოდალამ შექამოსო. აღარ გახსოვს, გა-
 ზაფხულზე, როგორ ჰყევი? გამკლელ-გამომკლელი იძახის: „ძალიან
 მოაქეს ამ მსხალსა, ბევრს მოისხავს წლეულობითაო!“ გავა ცოტა
 ხანი, დაიყვავილებ, წერილი ნაყოფი ჯერ ბევრი გასხია, თითქო ფო-
 თელსა სჭარბობს. მოდის ზაფხული, სადლაა ხილი? მეათელი აღარ
 გასხია.

—რა იქნა, სად წავიდა, რამ ჩაყლაპა?

„რამა და სულ მაგ ჭიებმა, შენ რო შემოგხიზენიან. თვალი
 გახხილე, თვალიო,—თითქო მე ბრმა ვიყო.

—ნეტა შენა, მუხავ, რო მაგისთანა ექვიანი ხარ, ნიადაგ ბევრი
 ნაყოფი შეგრჩება.

მერე კაკლსა ვკითხე.

კაკალმაც ისეთი პასუხი მომცა, როგორიც მუხამ.

—მე მაგათი შიშით ჩემს თესლს ორნაირ ტანისამოსში ვახევე,
 გარეთ მწარე წინგოს ეუკეთებ, შიგნითაც ძელივით მაგარ ნაჭუქს,
 მაგრამ მაინც კიდე უზარალოთ ვერა ვრჩები. ნახევარს მაინც ეგ
 ჭიები მიჭამენ და მიფუჭებენ. მაგათგან კარგი არა გამოდნებარა, მუ-
 ხაც მაგას გეტყოდა, ჰქვიანია, შენც გაფთხილდიო.

—მცოფა, მცოფა! წრიბინებდა, ფითრის თესლი, აქვე შევძვრები,
 თორემ ეს არის სული ამოვიდა.

— შეძევრ, შე საწყალო, ადგილს როგორ დაგიქვრ, უთხრა გულმტკიენულათ მსხალმა, — თუ თქვენები კიდევ ნახო ეინმე გაქირებული, მოვიდენ, არ დავიშურებ არც იმათთვის ბინასა. თქვენ ხომ ნაყოფს არ შემიჭამთ ჭიებიებით, მუნა რო იძახდა?

— რასა ბძანებთ თქვე დალოცვილო, ჩენი ჯიში ხილეულს არ ეწყობა და არც შე ვიახლებით, არხეინათა ბძანდებოდე. ოჰ, რა მაღლობელი ვარ, რა მაღლი მიყავ, ერთი სული მომარჩინე სიკედილსა. თუ ფითრი ვარ გადაგინდი შენს სიკეთესა.

ფითრის მარცვალი შეძერა მსხლის ქერქ ქვეშ, სადაც უფრო ღრმათ იყო გახეთქილი და ზედ ცილაზე მიეკრა.

— ოჰ, რა კარგათა ვარ, არც შემცივა, არც მომშივა! ბუტბუტებდა ფითრი.

— ეის ელაპარაკები, მანდ ყოფნა ხომ არაეინ დაგიშალა? ჩამოსძახა მსხალმა.

— არა, გენაცვა, ნაცნობი შემხვდა, იმას გამოვეხმაურე.

— ხომ აღარა გცივა, ვერ გათბი?

— ახლა რალა მიშავს, რაკი ჩხარტეს თავი დავახწიე და შენ შემოგეხიხნე.

* *
* *

ფითრის მარცვალმა ის ზამთარი მსხლის ქერქში გაატარა.

არა სკიოდა, არა შიოდა, მტერი ვერაფერს დააკლებდა და დუშმანი, ისე იყო შემძვრალ-შემალული, სინათლეც კი ვერ დანინახავდა.

რამდენიმე დღეს შიშით თავი არ გამოუყვია გარეთ, სულ ჩხარტეი ელანდებოდა, ან ახლა ჩამცხებს ნისკარტს და ან ახლაო.

არ იცოდა, დღე იყო, თუ ღამე. მაგრამ დრო გავიდა, თავის მდგომარეობას შეეჩვია. პირველმა შიშმაც გადაუარა.

ერთხელ მზის შუქი პირდაპირ თვალებში მიადგა ფითრსა. ფითრმაც ნამძინარევი თვალები მოიფშენიტა, გაინძრა, გაიშალა ცოტათი წელში, მზეს თვალი აარიდა და ზურგი კი უცხუნა.

ძალიან ესიამოვნა მზის სტუპრობა.

—ახლა აღარა მიშავსრა, რაკი ჩემს სადგომს მზემაც კოაგნო
ფიქრობდა ფითრი. თქვენ კი მანდ გეძინოთ, ჭია-ლუებო, ზოგს
კოდალა ამოგთხრით და მძინარს ჩაგყლაპაეთ, ზოგს ქარი ჩამოგ-
ყრით ძირსა. იქაც კაჭკაჭები და ჩხიკეები კაი გემოს ჩაგატანენ.
მეკი აქ არხენინათ ვიჯდები, პატარა, თქვენგან ათვალწუნებული ფი-
თრი, ნახათ, როგორ გავიზარლო და ჩავსუქდე. მსხალს კაი ღონიე-
რი ფესვები აქეს, საკმაო საჭმელი გვექნება. მსხალი მომაწოდებს
მიწიდან მზა-მზარეულს საზრდოსა. მოხმარება ჩემზე ჰკილია.

ასე ფიქრობდა ფითრის მარცვალი მზის შუქისაგან გახარებული.
ქარი გრიალებდა. თოვლი მზეზე სვეტაკათ ბრწყინებდა.

მსხალი ნელა-ნელა ირწვოდა. ჭია-ლუები ღრმა ძილში იყვენ
გაზაფხულის მომლოდინენი. მართლაც ბევრი მათგანი ფრინველები-
სა და თაგვების წერა ხდებოდენ.

ფითრმა კი რაკი მზის შუქი დაინახა, რალა დააძინებდა. ფიქ-
რათ გადაიქცა, სულ რალასაც საზრობდა. დღეებიც გადიოდენ და
მზესაც სითბო ემატებოდა.

რამდენიც დრო გადიოდა, იმდენი ფითრიც იცვლებოდა, მსხლის
ქერქზე ტკიპასავით დაკრობილი, იზრდებოდა, რბერებოდა, სულ გან-
გან იწვედა. მსხლის ცილა რამდენიმე ალაგას ჩაეხერიტა და ტუჩე-
ბით დაჰკეროდა.

მსხალს აღარც კი ახსოვდა ფითრი, ან კი რა ყურადღების
ღირსი იყო. რამდენი იმისთანა შემოხიზნული თბებოდა და ძლებო-
და მსხლის ოფლითა! კიდევ რო ხსომებოდა, ბევრსაც არ ინაღვლი-
და ფითრის გულისთვის.

—ენ რცის საწყალი სად გადაეარდებოდა, რა შექამდაო.

ცილაში ჩაკრობილი ფითრის თესლი კი რაც ძალი და ღონე
ჰქონდა წუწნიდა ახლათ გამართული ტუჩებით ისეც სიცივისაგან გა-
მოფიტულ მსხლის ქერქსა.

ეს სისხლის წოენა კი უგრძობელი არ დარჩა მსხალსა.

—რალაცა მიღიტინებს, თითქო არცა მკბენს და არც მწუწნი-
სო, იძახოდა შეშფოთებული მსხალი და იქროლებოდა მთელი ტა-
ნითა. ენ იცის დაუდგარი კიები თავშესაფარს ხერეტენ. კოდალამ
მანაც ჩამოიაროს და მომაშოროს ეს აბეზრები.

კოდალამაც რამდენჯერმე ჩამოუარა და გაარაკაკა ნისკარტი იმის ქერქზე. დამფრთხალ ჭიებსაც ამ ხმაზე ელეთ-მეღეთი მოსდი-
ოდათ. შეშინებულები ხან აქ ამოჰყოფდენ თავს, ხან იქა.

კოდალასაც სხვა არა უნდოდა, სტაცებდა პირს და ყლამ!

მსხალს კი მაინც ისევ რაღაცა უღიჭინებდა და რამდენიც დრო გადიოდა, იმდენი მოუსვენრობა ემატებოდა.

* *
* *

გავიდა ზამთარი. ჭია-ღუები დათბენ, დაცოცხლდენ, გამოძერენ მსხლის ქერქიდან. ფრთიანები ცის ქვეშ გაფრინდენ; უფროთონი ზო-
გი ძირს დაეშვა ნეხვის საძებნელათ, ზოგი ტოტებზე გავიდა ყვავი-
ლის კვირტებში კვერცხების ჩასაღებათ.

— ფითრი? იმან რაღა ქნა?

— სადაც ფითრი შეძერა, იმ ადგილზე ერთი მწვანეთ გაღალა-
ნებული ბატის ფრთის სისხო ყლორტა ამომძვრალიყო და ორიოდღე
ფოთოლიც გაჰშლოდა.

— გამარჯვება, ფითრო! აქ რამ ამოგიყვანა, ამ ქორთა მსხალ-
ზე? ეკითხებოდა გაკვირებული ხავსი. ოცი წელიწადია მაკ მსხლის
გარშემო ეტრიალებ, მინდოდა როგორმე ამოესულიყავ, მაგრამ აქა-
მდე ვერ მოვახერხე; დახე, დახე, ისევ შენ არ დამასწარ. ოჰ, რა
ეშმაკი რამა ხარ! შენ მანდ არხეინათ უნდა იჯდე და მე აქ უნაკო-
ფო ქეებსა და გადამღრძვალ ხეებს შეეცქეროდე.

— რა არის, კაცო, შეგშურდა ჩემი აქ ამოსვლა, თუ რა დაგე-
მართა. მოესწრება შენც ამოსვლასა. მეც ხომ ეს არის ახლა ვერე-
ვი ქვეყანაში, ჯერ წუთისოფელი არ მომიჭამია. ღმერთმა ააშენოს
ჩხართვის ოჯახი. ზოგი ჭირი მარკებელია, რომ იტყვიან, სწორეთ
ჩვენზე არის. ის რო არა გეჭამდეს, ჩვენი გვარი ღუნიანზე ამოვარ-
დებოდა. მოგხსენება რა ღორმუცეოა ის შეჩვენებული. სადაც კი
ფითრს ნახავს, იქ დაიბუდებს, აღარ მოეშვება, სანამ სათითაოთ არ
გამოჰკენკავს. ჩვენც ძალიან ამტანები ვართ. ჩხართვის მუცლიდამაც
კი ბევრი ისევ უენებელი გამოდის. წაეა ჩხართვიც, სადმე ქორთა
მსხალზე, ან ვაშლზე მოსკინტლავს, ჩვენებთაკანიც ეინმე გაჰყვება.
სკინტლში უჭარველ-უტკივარი. ძალიან ბედნიერთა გრძობს იქ

თავსა. სამშობლოს მოშორებული თავისთენ იწყებს წარმოებას. შეხედავ სანი-ოთხი წლის შემდეგ ერთი უშველგებელი გამხდარა, მსხლის ტოტებში მწვანე კორდივით გადაფენილა. გამრავლდება, გამსებს ტოტებსა, და დაიჭერს მთლათ ყველა ადგილს. საკვირველი კი ჯიში გვაქვს. ის არის კიდევ საკვირველი, რომ თუ არ ხეზე, თუ არ მზა-მზარეული საკვებით, ჩენი გვარი ვერ ხეირობს. თუ სხვას არ ვასხედვართ, დედამიწაზე ჩამოყრილები ერთ დღეს ევლარა ეცოცხლობთ. რამდენსაც განვიბნევით, იმდენი ემრავლდებით და ესუქდებით, ჩენი სამშობლო იქ არის, სადაც ხეებია. საფითრეთი არსად გამიგონია. ან კი საიდან რა მეცოდინება, სულ ერთი ზამთარია რაც აქ მოვედი. ამ მსხალმა შემთვარა, ბინაც მომცა და საკმელიც. მეც დავბინავდი და ფესვები მაგრათ გავიდგი, სამუდამოთ აქ ვაპირებ დარჩენას. სანამ მე ცოცხალი ვარ, ეს მსხალიც იცოცხლებს და მეც არა გამიჭირდება რა, როცა მე აღარ ეიქნები ჯანი გავარდეს, ეინც და ჩჩეს, თავისთავს თვითონ მოუაროს. შენი ჯიში ეიცი, ხავსო, მალე შენც მესტუმრები.

ძალიან რომ გამრავლდეთ და მსხალი აღარ გეყოთ საწუწნათ, მაშინ რალას იზამთ, ერთმანეთს ხომ ვერ დაჰამთ? ჰკითხა ცბიერებით ხავსმა.

ფითრი გაჩუმდა, პასუხი არა მიუცია რა.

მსხალს ესმოდა იმათი ხმაურობა, მაგრამ რასა ლაპარაკობდენ კი ვერ არჩევდა. ეს ძალათ სტუმრები უცხო-უცხო ენაზე ლაპარაკობდენ; ფითრს არ ეცნოდა, ხავსი კი გაეგონა და ენაბა კიდევ: აგერ, აიმ ბებერ მუხას როგორი ხავსები ეკიდა. ძირზე შეავთ ჰქონდა ბალანივით შემოდებული და ტოტებზედაც აბლაბუდასავით ჩამოჰკიდოდა მწვანე ფოჩებივით.

*
* *

თუ სხვა წლით იხდებოდა, ფითრი დღითა.

ღერს ღერი ემატებოდა, ტოტს ტოტი, ფოთელს ფოთელი.

გასუქდა, გალალდა, გაიზარჯლა, გაიზარდა; გაშალა შორს თავისი ბკყალები. ფესვებიდან მომდინარე წვენს წვერებისკენ აღარ უშვებდა, წოვდა როგორც თბობა ბუხსა, წუწნიდა, როგორც ბალი შექარსა, ძღებოდა, როგორც სეავი სისხლითა.

მსხალი კი თან-და-თან იმშეოდა.

ახლა კი მწეავეთ იგრძნო მსხალმა ტკივილი იმ ადგილზე, სადაც ფითრი აჯდა. მკამელივით ჭამდა და ჰგლეჯდა რალაცა, ჩხვლეტ-და დასწავდა შანთივითა.

— ეინა ხარ, რა ხარ, რა სულიერი ხარ? აღარ მომშორდები?! ეკითხებოდა ფითრსა.

— თუ სტუმარი ხარ, სტუმრობა ამდენი ხანი არ გაგონილა, სხვებიც იყვენ ჩემ ქერკ ქევშ შემოიხიზნულები, მაგრამ წავიდენ თავის გზაზე. მგონი შენც ისე უნდა ჰქნა, სტუმრის წესი ასარულო. თუ მტერი ხარ, გამაგებინე. გამეცალე, რას ჩამციებინხარ?!

— ხა! ხა! ხა! — გაღინახარა ფითრმა ისეთი საძაგელი და საზარელი ხმითა და კილოთი, რომელშიაც გამოინატებოდა მწარე და გულის მომკვლელი დაცინვა.

— სად უნდა წავიდეთ, ევრა ჰხედავ, რამდენი ვართ?! ჩენი სამშობლო ეს არის. აბა გაიხედე ამ ტოტებზე!

მსხალს თვალი დაჰრჩა იქით, საითკენაც ფითრი უჩვენებდა. აუარებელ წვრილსა და მსხვილს ფითრს ამოეყოთ თავები მსხლის ტოტების ქერქიდან და გაჯეჯილებულიყვენ.

დაფიქრდა მსხალი, თითქო ახლა-ლა იგრძნოვო, მთელმა ტანმა დაუწყო ქაეილი და ჭამა.

— არ, მომშორდებით მაშა, ვილაცეები მოთრეულხართ ამ ჩემ ტოტებზე! — დაუყვირა მსხალმა. — თქვენი ნებით წადით, თორემ სულ ძირს ჩაგყრით და ირემს შეგაქმევთ. ყელმოღერებული ნაიალლარი ხარი ირემი ამაყათ და სუბუქათ იტრიალებდა მრავალშტოვან რქებსა, აქა-იქ ჰგლეჯდა და ჰყლაპავდა ხეებიდან ხავსსა. იმ დალოცვის რქებში არწივი გაიკეთებდა ბუდესა. ბაღს გარს უყლიდა და ხეებსა ჰკოორტინდა. მსხლის ხმაურობაზე თვალი მალლა დარჩა, იქნება ჩამოყაროს რამეო. ფითრები არხეინათ ისხდენ და ყურსაც არ იბერტყდენ.

გაბრაზებული მსხალი კი ძირიანათ ირყეოდა, უნდოდა მათი ჩამოყრა.

ირემი კი ნალელიანათ იღიმებოდა.

ფითრი, თითქო ჯიბრზე, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა სწოვდა მსხალსა. ახლა აღარ იმალებოდა და აღარც თავს იკატუნებდა.

ისე იყო გასუქებულ-გათამამებული, რომ ყველა გაიკებდა საიღამაძე მოჰქონდა საზრდო. ფოცხვერივით აჯდა კისერზე და წუწნიდა, რაც შეეძლო.

მიდიოდა ხანი და მსხალს უფრო და უფრო უქარდებოდა საქმე.

ჯერ შუაზნისაც არ იყო და ბებერს კი დამსგავსებოდა. დახვესებულ-დაძაბუნებული ქერკი ძონძებივით ეკიდა. ერთი ფრჩხილის ტოლა ნაზარდიც აღარ უჩანდა..

სასოწარკვეთილი ღონე მიხდილი აქეთ-იქით იხედებოდა, ეძებდა მშველელს, არაფერს კი შველოდა.

—ქარო! ქარო! შევედრა ქარს. ერთი შენებურათ დაუქროლე და ეს ფითრები მომაშორე, ხო ჰხედავ ვკედები.

—როგორ მოგაშორო, შე საცოდაო, ძირიან თუ მოგტყნ, თორემ ეგენი შენ არ მოგშორდებიან, აბა რა გიყო, რა გიწამლო?!

—კაცო, შენ მაინც მომაშორე ეს ფითრები, ღამის ზეზეურ ჩამომახმონ, ცოცხალი გამომსუტონ, ეხვეწებოდა ძროხების პატრონს მსხალი.

—შე დალოცვილო, ჩემთვის ისა სჯობიან, რაც უფრო ბევრი ფითრი ესხმის ტყესა; ჩემს ძროხებს ძალიან უყვართ და ძალიანაც ასუქებს. უპასუხა მწყემსმა.

აღარაფერს იყო მშველელი, აღარაფერს!

* * *

ზამთარია. ქარი ჰქრის, თოვლსა ჰყრის, ზუის და წუწუნებს. დატიტვლებულ-დაშიშვლებული ხეები ქარის ქროლაზე ბუზებივით ბზუიან და ნადირივით ღმუიან. დახედვ სიცივეს, უენოსაც კი აკენებს! აღარსად არა ჩანს სიცოცხლის ნიშანი. მწვანე ფოთლების მაგიერათ თოვლი დაჰყინვია, ბარდანა დასდებია ხეებსა. ზაფხულის მომღერლების მაგიერათ ქარი შექოჰმუის. სიცივისაგან დაფიჩხებული ტოტები კანკალებენ და ცახცახებენ. ზოგი გაყინულ-გაქვევებული ვეღარ უძლებს ქარის მოწოლას, ტყდება და პარტყა ბურტყით მოაჩაუნებს ძირსა. ყველა შეუშინებია და შეუძრწუნებია ზამთრის სუსხსა. მხოლოდ ბაიბუათაც არ ეგდებს ფითრა. ის ახლა მწიფს და

ნაყოფიერდება. ნახევრათ დამტერეულ-დაძაბუნებულ მსხალს, ქარის ბუდეებით ასხმია და მწვანეთ ხასხასი გააქვს. მარტო ისა ხარობს და ლხინობს. იმისთვის არც სიცივეა, არც ზამთარი, არც მიწა გაეყინება, არც წყალი დაუშრება.

ამდენი უზარ-მაზარი ხეები საცოდავთ შესტირიან მოღუშულ ცას. ფითრი კი აზის ზურგზე მსხალს და ღლე და ღამე წოვს და წუწნის.

ჰაი, ჰაი, ფითრო, აღარ გახსოვს ამ ათი-თხუთმეტი წლის წინათ როგორი იყავ, როცა მსხალს თავშესაფარს თხოვდი. ახლა კი მსხალმა შენ უნდა გთხოვოს, რომ სიცოცხლე აჩუქო იმ საბრალოსა.

აღარც ქარი გაშინებს. ისიც შენ გემსახურება. ქარსა და ჩხართეს მრავლათ გააქვს შენი თესლი და ირგელივ ხეებზე ჰდებს. სად არ მოუკლათნია ფითრსა, სად არ აცოცხებული და არ გამოჭიმულა!

მსხალზე, ვაშლზე, თელაზე, იფნაზე, რცხილაზე, მურყანზე, კაკალზედაც კი აქა-იქ ამომძვრალა, თხილზე, ნეკერჩხალზე, ვერხვზე. მუხის ტოტებშიაც კი ამოუყვია თავი. სად არ არის, სად არ გაჩენილა! მაგრამ ისე კი ვერსად მოუკიდნია ფესვი და გამრავლებულა, როგორც მსხალზე. იმის ნაზი ქერქიდან უფრო ადვილათ და გაუჭირებლათ წუწნიდა საზრდოსა, ვიდრე მუხის გაქვევებულ-გაშეშებულ ქერქიდან. არც დიდი ღლე აქვს მუხაზე ამოსულსა. ცოტა ხანს იღონლიალებს, მორჩება მერე და მოისპობა, აგრეთვე კაკალზე. ბრალი მსხლისა!

* *

გავიდა ხანი. კობტა თავმამწონე მსხალი უღროვით დაბერდა, ასი წლის ბებერივით მოიკაკვა, დახავსდა, დაიღმიჭა, დაეღრიჯა ქერქა, დაუსკდა კანი. ტოტები დაუკობიტდა, ზოგი დაემტერა, ზოგიც ნახევრათ ხმელი აქა-იქლა გაეშვირა. საცოდავი შესაწედი იყო.

„ეი შენი ბრალი, შე საწყალო! ხილს შენ აღარ ისხამ და შტო შენ აღარ გეზრდება!

წლის ნაზარდი სრულებით აღარა ჰქონდა. სულ უკან-უკან მიდიოდა.

—რა დემართა ამ მსხალსა! იძახდა პატრონი.

—სანამ პატარა იყო, მსხმოიარებით ტოტები ემტვრებოდა, იმის ხილი პირში დნებოდა. ახლა კი მაგის ქვეცან ნაყოფზე კაცს შესახებდავად აღარ მიუფა გული

—უნდა მოეჭრა, მეტი ღონე არ არის, ტყუილათ ადგილსა ჰხაფრაეს, მართალია ცოდოა, არ არის გასამეტი, მაგრამ რა ვქნა, მაგის ადგილზე ახლა სხვას დაერგავ, რათ მოვაცდინო ადგილიო.—ენანებოდა პატრონს, არ უნდოდა იმისი ჯიშის გაწყვეტა, მერე იმისთანა იყო ის ძირკუთრთხეული, რომ მთელს იმ არეძარეში იმაზე კარგი აღარა იყობა.

—რას უვლი, ფიღონ, მაგ მსხალსა, რა ცული დაგიჭერია, რას შეცქერინხარ, შეშა ხომ არ შემოგვლია და ხმელი ტოტების შერთმევას უპირობ?—დაეკითხა გზაზე მიმავალი მეზობელი მსხლის პატრონს ფიღონას, რომელიც ხელ-ცულიანი მსხალს შესტრიალებდა, უვლიდა აქეთ-იქით, და არც ემეტებოდა, მოსაჭრელათ.

—რას ამბობ, კაცო, რის ხმელი ტოტები, მინდა ძირიანათ მოეჭრა და მოვიშორო, მინდა ამის ადგილზე ახლა სხვა დაერგო. რა ხანია შეეცქერივარ, აღარაფერს ისხამს, მომატების მაგიერათ ამან სულ უკლო და ახლა თითოროლოასლა იბამს და იმასაც პანტასავით. ბარემ მოსაჭრელი ხილი არ არის, ამისთანა ჯიშის მსხალი არსად მეგულდება. ვინც კი გემოთ ნახა, ყველამ წაიღო სამყნობი ტოტები, აღბათ ბარაქა და იღბალი თუ გაჰყვა სადმე, აღარ ვიცი, ღმერთმანი, რამ გადააგვარა ამისთანა ბედაური მსხალი!

—კაცო და ეს ფითრი რო შესხმია, რატო არ უპატრონე, მაგაზე მეტათ რა აფუჭებს ხეხილსა? ვისაც კი თავისი ხეხილი უყვარს და ეზოგება, განა ფითრს დააყენებს ხეებზე? მოაშორე, არ იქნება ისეე არ გამობრუნდეს,—ურჩია მეზობელმა.

—როგორ მოვაშორო, ერთი მოველიჯო, იმის ადგილზე სხვა ამოვა, უთხრა ფიღონამ, რა ეშველება, რა ვუყო?

—გადაკაფე დაზიანებული ფითრიანი ტოტები, სხვა ნორჩს აიყრის და გადახალისდება. ისეე ისეთს ხილს მოისხამს, როგორც წინათ,—ურჩია მეზობელმა.

—შენს პირს შაქარი, თუ კი მაგისმეტი არა უნდარა, გადაკაფე რა ღიდი საქმეა, თუ კი ისეე აიყრის. ვაი თუ გახმეს და აღარა

აიყაროსრა. რა მომავონებდა, ძმაო, თუ ფითრს მაგოდენა ნაწენბის მოტანა შეეძლო.

—ევი, შენ ჩემო თავო! — წამოიძახა გაბრაზებულმა მეზობელმა, მოიტა აქ ე ცული, თუ შენ არ იცი, როგორ მოიქცე!

კაპ! კუპ! კაპ, კუპ, — მოისმოდა ცოტა ხანს შემდეგ ფილონას ბალიდან ცულის ხმაურობა.

მსხალს შიშით და ელდით თავისი დაემართა. ღაპა-ღუპით ცრემლები ჩამოსდიოდა.

კაპ, კუპ, კაპ, კუპ, — ისმოდა ცულის კაკუნი, თან მოჭრილი ტოტების ჭრიალი და ბარტყუნი.

—ოჰ, რა შეშინებული იყო მსხალი! რა ტკივილ ა გრძნობდა, თითო ცულის დაკვრაზე თითო ლიტრა ხორცი აღნებოდა.

ტოტებს რო ჭრა და მორეა დაუწყეს, იმას კინაღამ სული ამოხდა

—ახლა კი დაითვალა ჩემი ღღეებიო, ფიქრობდა მსხალი, ალა-რაფერი მიხსნის!

დახუჭა თვალები, თითქო არ უნდა სიკედილის თვალთ დანახეო. თავისთავი მკედრათ მიაჩნდა.

მაგრამ აგერ, აგერ ძირიდან, მიწის ჯურღმულიდან რალაცა ხმაურობა და დუდუნი მოესმა, რომელსაც, თან-და-თან უფრო და უფრო არკვევდა.

—ჩვენ ისევ ცოცხლები ვართ, არ მოჰკედებით, ჩვენამდე ჯერ სიკედილს არ მოუღწევია, სასოებას ნუ ჰკარგავო.

იძახოდენ თურმე ფესვები. ისინი ისევ ღონიერნი, მძლავრნი, მრავალნი, უთვალავნი იყვნენ. თავისთვის ჩუმათ სნელს, უმზეო, თვალჩაუნხედველ უკუნში მიმალულ-მიჩქმალულნი, მსხალს ახალ-ახალი ტოტებისთვის უხვს საჭმელ-საზრდოს უმზადებდენ და აწვდიდენ.

სამ წელს შემდეგ მომიხდა ჩამოვლა იმ სოფელზე. ფილონას ხუთი-ექვსი ბალღი სიამოვნებით შეცქეროდენ ქარვასავით ყვითელ დაშაქრებულ მსხლებს, ან ახლა ჩამოვარდება, შევკამოთ, ან ახლოაო.

თ. წაზიკაშვილი.

მ გ ე ლ ი

გელი ერთხელ გამაძლარი
 წამოგორდა მოსასვენათ,
 ოცნებობდა მშვიდათ, ტკბი-
 ლათ,
 თურა სჯობდა საშოვნელათ;
 თქვა, არ მინდა არაფერი,
 არც კრავი და არცა თხაო,
 მე რაც მინდა იგი მათგან
 გაირჩევა, სულ სხვააო.

ნეტამც ვიყო მეფე—ლომთა
 და ვეშაპთა მბძანებელი,
 რომ ამხდეს ჩემის გულის
 სურვილი და საწადელი.

გავილაშქრო მეცხვარებზე
 ვაწყევლინო ბედის წერა,
 გაუწყვიტო ქოფაკები,
 შევანანო ყეფა, ბღვერა.

ამ დროს თურმე მწვემსა ცხვარი
 გამოეწეა საძოვარზე,

ნელა-ნელა აბიჯებდა
ჩოხას გადებული მხარზე.

მგლის სიტყვებსა ყური მოჰკრა
გაკვირვებით გაუცინა,
მიმოავლო ყველგან თვალი
და, რა ნახა მისი ბინა,

შეთქანა: — „ჰე, წუნკალავ,
ვით გაბედე მაგის თხრობა,
მე გაჩვენებ, როგორც უნდა
მეფობა და ანუ მტრობა“;

ამ სიტყვებთან ჰკრა ჩოხასი
ააყმულა მწარეთ მგელი.
არ ელოდა ასე უცბათ
ამ სიმკაცრეს საძაგელი.

წამოხტა და კოჭლობითა
მიაშურა კლდე და ველსა,
თავს იგმობდა, ბედს წყევლიდა,
ემდურადა გამჩენელსა.

ამბობდა: — „შე დაწყევლილო,
რა გრჯიდაო, ჩემო თავო,
რომ ჰყვიროდი, ნეტამც ვიყო
არა მგელი ახლა სხვაო.“

„მეფობისა მდომებელმა
აწ დაჰკარგე მგელობაო,
ყვავ-ყორანის ლუკმა გახდი
და მოგაკლდა ფერობაო!..“

ვკვიბტუჩი ნარტი

ლ ვ ვ ე ნ ლ ა

(ფრანგულიდან)

გვიბტუჩი, დიდ უდაბნოს განაპირათ, არის აშენებული ერთი სოფელი. ეგელს ამ სოფლის ქოხები ერთათ მიჯგუფულან, მხოლოთ ერთი ჩამონგრეული და გაშავებული ქოხი განცალკევებით დგას, სწორეთ მის ზირ-და-ზირ კი აშართულია ვეებერთელა სფინქსი, რომელიც თითქო უდაბნოს უფარულებს და არ უნდა შიგ ვინმე შეუშვასო. *)

ეს დაძველებული ქოხი ეკუთნობდა მოხუც ეგვიპტელ

*) ძველათ საბერძნეთში იყო თქმულება, რომ თუბის ქალქისკენ მიმავალ გზაზე მგზავრებს უსვდებოდა სოფელე ერთი საკვირველი ანსება, რომელსაც თავი და ტანი შეენიერი ღამაში ქალისა ჭქონდა, სოფლე ფესები და კლანჭები, აგრეთვე გული ღომისა. ის ყოველ მგზავრს მისცემდა სამს კითხვას, რომელიც უნდა გამოეცნო და, თუ ვერ გამოეცნობდა, უსათუოთ მოჭკვლავდა.

ძველ ეგვიპტეშიაც წყამლათ სფინქსი, რომელსაც ჭქონდა სასე ქალისა და ტანი ცხოველისა. კლდისაკან გამოჭრილი მისი უსაჩ-მასარი სურათები დღესაც ბერძნი იპოება ეგვიპტეში ძველი დროიდან დაწინა-ლი.

ქართული
ენების

ქალს, ფატმას. იმას არავენ ეკარებოდა და ეველებს მუღლად, რადგანაც არავის არ ენახა ისეთი კაპასი, აგული და მუნწი დედაკაცი, როგორც იყო ფატმა. იგი ძალიან ღარიბათ ცხოვრებდა. თუმცა, ეველამ იცოდა, რომ დიდი ფულის ჰატრონი იყო; იმდენი ფული ჰქონდა, რომ შეეძლო გაემდიდრებინა მთელი სოფელი, მაგრამ გამდიდრება კი არა, ეველამ შიშობით რომ ამოწვევტილიყო, ერთ ფარასაც არავის მიაწოდებდა. მთელ დღეებს მაფის რთვაში ატარებდა, მერე ჰყიდდა და მოგებულ ფულს უმატებდა თავის სიმდიდრეს. ეველამ ერიდებოდა მას, მის ქონის ახლო გავლაც კი ეზარებოდათ. „გულის ალაგს, ქვა აქვსო!“ — ამბობდნენ ფატმაზე. მართლაც რომ ფატმას გაქვავებული გული ჰქონდა, მაგრამ ამ გულში მინც ჩარჩენოდა ერთი აღაძიანური გრძნობა: იმას გაგვიყვებით უყვარდა თავისი ერთი-ერთი ნათესავი, — შვილი-შვილი საიდა. ეს უკანასკნელი ისე არ ჰგავდა თავის ბებოს, როგორც ცეცხლი — წებლს. ეველამ ღარიბი და დატაკი მისი მეგობარი იყო, ის თავის კერძს დაიკლებდა, ოღონდ კი ღარიბებს დახმარებოდა და მუდამ იტანჯებოდა, როცა სედავდა თავის ბებიის უმკნასვრო საქციელს.

შენიერი ღამე იყო. ცაზე ვარსკვლავები ციმციმებდნენ, მთვარე ისე ნათლათ ანათებდა უღაბნოს არე-მარეს რომ დათოვლილი გეგონებოდათ. სფინქსი, როგორც ელველთვის, უნძრევლათ იღვა და შორს გაიუწრებოდა. მის შორი ახლოს, წამოქცეულ ძველებურ ქვის სვეტზე იჯდა უცნობი ღამაზი ქალი; თავის გძელ და ფართე ტანისა-ძოსში რაღაც ჰგავდა განვეული. ქალი უსახდურა მწუხა-

რებით დაჭურვებდა მას. ეს იყო ჰატარო ბავში, მიძინილი-
საგან გამსდარი და გაუვითლებული. დიდხანს იჯდა ემა-

წვილი ქალი, მერე წამოდგა და სული ნაბიჯით წავიდა
ფატმას სასლისაკენ. ფატმა ჩვეულებრივად იჯდა და არ-

თავდა; მის გვერდით ოდნავ რეკუტავდა ჰატარა ჭრახი. უცნობმა ქალმა გაუშვირა ხელები და შევედრა:

„მოხუცო! შვილი შიმშილით მიკვდება! ერთი ნატენი ჰური მანც მომეცი, ღვთის კულისათვის“.

— მე ღარიბი ვარ და ეველას წარა-მართ რომ ვაძლიო ჰური, თითონ შიმშილით მოკვდება, აი, თუ ერთ საათს ართავ, ჰურს მიიღებ. — ცივათ უპასუხა ფატამ.

— მეტსაც ვართავ, ოღონდ ჩემ შვილს მოეშველე! კვდება, კვდება შიმშილით, ვერ ხედავთ! — შეჭყვირა საბრბლო დედამ.

ფატამ აღარაფერი უპასუხა, მხოლოდ გაუშვირა თითის ტარი და თითონ ჩამოჯდა ჰურის კიდობანსე. საიდა მიუახლოვდა ემაწვილ ქალს და გამოართვა ბავში.

— მე შევაქცევ ამას, სანამდინ თქვენ ართავთ! — წენართ თქვა მან, აიუვანა ხელში და თამაშობა დაუწყო; მერე გააცორა თავის ლოგინსე და სიუვარულით ხელებსე და ფეხებსე ჰკოცნიდა. დაღალულ-დაქანცულს მშიერს ბავშსს ხელ-ნელა ძილი მოეპარა და დაავიწვა შიმშილი.

ასაღვანდა ქალი ისე სწრაფათ ართავდა ძაფს, რომ განაკვირველი სანასავი იყო; გორგალი მის ხელში ყოველ წამს იხლებოდა და რგვალდებოდა; ფატმას სწორეთ სასწაულათ მიანნდა ამისთანა სიმარდე.

ერთი საათი თავდებოდა... აი, კიდევც გავიდა... ქალმა თავი აიღო და შესედა ფატმას.

„ჰური რომ მივცე, სომ აღარ დაართავს!“ — გაიფიქრა გულში ავ-გულმა მოხუცმა, ამოიღო კიდობნიდან ჰური, დაღვა სუფრასე და უთხრა ასაღვანდა დედას:

— რათ დანებებ თავი? კიდევ დაბრთე, ემაწვილს სომ მინავს!

ზატარს საიღამ უბედური დედის ცოდვით ცრემლები გადმოჰყარა, ახალგაზდა ქალი კი ისევ შეუდგა თავის საქმეს.

თითისტარი შეუწვევტლივ ტრიალებდა, მაფი კიდევ უფრო ჩქარა ირთვებოდა. გავიდა კიდევ ერთი საათი, გავიდა მეორეც. ახალგაზდა ქალმა კიდევ შესედა ფატმას.

— არა, არა! ბავშის გამოღვიძებამდე უნდა ართა! — დაუფვირა ამ უკანასკნელმა.

მესამეთ აიღო საბრალო ქალმა თითისტარი და ისევ დაიწყო რთვა. დრო თან-და-თან გადიოდა. აი, თენდება კიდევ, მხემ აღმოსავლეთით თავი ამოეო და ბრწვენვალე სსივები მოჰფინა არე-მარეს. ახალგაზდა ქალი კი სულ ართავდა... ამ დროს ბავშმა გაიღვიძა, წამოჯდა ლოკინზე, შესედა დედას და მერე ისეთი მწუნარე თვალებით გადახედა ფატმას, რომ ეს უკანასკნელი თავით-ფესებამდე აკანკალდა.

— დედა! ნუღარ ართავ! წავიდეთ აქედან! — გაისმა ემაწვილის წკრიალა სმა.

ახალგაზდა ქალმა გადაავლო თითისტარი, აიყვანა ხელში ზატარს ბავში და უთხრა ფატმას.

— მშვიდობით! ჩვენ ერთმანეთს ვეღარ ვნახავთ! იქ, სადაც მე მივდივარ, შენისთანა ბოროტებს ადგილი არა აქვთ...

ქალი გავიდა ქონიდან, ბავში მაგრათ ჰქავდა გულში

ჩასუტებული... ფატმა გასტერებით უყურებდა მათ... სადღე
ქალი ფეხს ადგამდა, ქვიშიანი გზა უვაგილებით იფინებო-
და, გარშემო შეენიერი სუნი დადგა... უვაგილების გზა
უფრო და უფრო გველდებოდა და ცისკენ მიდიოდა...

გაფითრებულმა ჰატარა ბავშვმა შორიდან ღიმილით
შესედა საიდას და ნაზი სმით დაუძახა:

— შენც წამოდი!

საიდა სისწრაფით გაეჩანა და მალე ფატმამ დაინახა,
რომ დედა-შვილი და მისი ერთათ-ერთი საყვარელი, ძვირ-
ფასი არსება, საიდა, უვაგილებით მოფენილ გზაზე ცის-
კენ მიეშურებოდნენ... ისინი არც კი მიდიოდნენ, გეგონე-
ბოდით მიფრინავდნენ...— ფატმა ვერ განძრეულიყო, ვერ
დაეფვირა... ბოლოს მან შესედა ნართის გორგალს და
დაინახა, რომ მათსაც კი აღარ უნდოდა მასთან დარჩენა.
ის თან მიჰყვებოდა დედაშვილს და გორგალიც თანდა-
თან იღვევოდა.

ელიკო.

საკვირველი ამბები

(ფრანგულიდან)

—ამა ჩემო! რა კარგი იქნებოდა ის ღრო, როდესაც ფერიები ფოფილან“, ეუბნებოდა გიორგი თავის მამას ტბის ნაპირზე სეირნობის დროს.

—როგორ! შეეკითხა მამა, განა გჯერა ფერიები და ჭინკები? ისინი სომ მარტო ზღაპრათ არსებობენ.

„წინეთ ჭინკები ათასნაირი გასაოცარი საქმეებით უველას ამინებდენ და აკვირვებდენ; ესლა ჩვენ არაფერი გვაკვირვებს, რადგანაც უოველი მოვლენის ასსნა შეკვიძლია“.

—მე კი აგრე არა მკონია. ჩვენს კარშემო უოველცინძარე დღეს ბეჭრი რამ ისეთი გასაოცარი სდება, რის ასსნასაც სძირათ ვერ ვახერხებთ.

„მე აქამდინ არც ერთი გასაოცარი საქმე არ მინახავს?“ თქვა გიორგიმ.

—აბა, თუ იცი, საიდან წარმოდგება ბეჭრა?

„ვიცი, მამაჩემო! იქიდან წარმოდგება, როცა ადამიანი ლაპარაკობს, ზირუტყვები ბღაფიან და როცა სსვღ-და-სსვღ ნიუთები ერთმანეთს მოხვდებიან.“

— მეზე როგორ ვრცელდება ჭაერში ბგერა?

ამ კითხვაზე გიორგიმ ვერ უპასუხა.

-- დამიგდე უური. — უთხრა მამამ და კადისროლა ტბაში ქვა. — ხმა, ლაზარაკი, უვირილი გამოიწვევს ჭაერში იმ ნაირსავე მოძრაობას, რანაირიც გამოიწვია ამ ტბაში ჩაუდებულმა ქვამ მის ზედაპირზე. სომ ხედავ, ეს ჭველი თანდა-თან როგორ სუსტდება, რაც უფრო შორდება იმ ადგილს, სადაც ქვა ჩავაგდე. სწორეთ იგივე ხდება ჭაერში და ამითი აიხსნება, რომ ბგერაც საშორისა დაგვარათ სუსტიც არის და ძლიერიც.

„ეგ მესმის, მაგრამ რა საკვირველი ამ მოვლენაში?“

— აი, რა. როცა სხვა-და-სხვა ბგერა წარმოადგება ერთ და იმავე ადგილს, ეოველი გამოწვეული ჭველი სხვა-და-სხვა სიჩქარით ჭაერში ვრცელდება, და ერთმანეთში არ ერევა. მაგალითათ, ერთ და იმავე დროს შენ გარკვევით გესმის ცხვრის ბლაგილი, ძაღლის ეეფა, მწუემისი უვირილი და მასთან ერთათ ფრინველების ჭიკჭიკ-გალობა და წულის ჩხრიალიც. განა ეს საკვირველი არ არის შენთვის?

„მართლაც რომ საკვირველია, მამა ჩემო!“

მამა და შვილი ამ ლაზარაკში კიდევ მიუახლოვდნენ სახლს.

— სომ გრძნობ სხვა-და-სხვა სუნს? შეეკითხა შვილს მამა, ახსნას რო მიუახლოვდა; — სომ არჩევ, რა და რა უვაჟილებიანა?

„ღიანს, შენივრათ ვარჩევ ვარდის, მისაკის და იასამანის სუნს“.

— განა არ არის საკვირველი ეს მოვლენა, რომ ამ უვავილების სუნს ვერა ვხედავთ, მაგრამ იმავე დროს ყოველი სუნი ცალ-ცალკე მოქმედებს ჩვენ ენოსვასზე.

„ეს მაინც ისე არ მაკვირვებს, მამა, როგორც წლან-რებში მოთხრობილი ადამიანის ჰირსტუვით გარდაქცევა“.

— მაშ ახლა ვეცდები გაჩვენო მაგის მსგავსი მაგალითიც.

ამ დროს გიორგის უძცროსმა ძმამ მოიბრინა მამასთან და უთხრა:

„დასე, მამა ჩემო, რა შეენიერი ქრქილი (მატლი) გადმოძცა შებაღემ“.

— დაუთმე უფროს ძმას, შეილო, გიორგი მოუვლის ძაკ ჭიას და ყოველ დღე ძაწოდებს სასრდოს.

დარბაზში შესვლის დროს გიორგიმ დანახა თავისი და, რომელიც დიდი უურბდლებით ათვალიერებდა შეენიერ ჰირსითელას.

„რას უუურებ?“ — ჰკითხა გიორგიმ თავის დას.

— ვძინჯავ ამ მცენარის ფოთლებს; ხედავ, უვავილის სამი ქვემო ფოთელი თეთრი ფერისსა, ორი ზემო კი მოწითალო. ვერ გამიგია, მიწა და წყალი, ერთსა და იმავე მცენარეზე სხვა-და-სხვა ფერის ფოთლებს როგორ აჩენენ.

— აბა, ამის ზასუსი მიეცდი, გიორგი, უთხრა მამამ; აკი ამბობ, რომ ახლა უველბფრის ახსნა შეიძლებაო!

„იე მგონია, მამა, რომ ჩემი ლაზარაკი ცოტათი მაინც სამართლიანია“...

— ჰო, როგორც იმნაირი ემაწვილისა, რომლის

თვალწინაც უოველ დღე ათასობით საკვირველი რამეები ხდება, მაგრამ არ აქცევს კი მათ უურადლებას—უთხრა მამამ.

როცა რამდენსამე დღეს შემდეგ გიორგიმ ქრქილს ფოთელი მიუტანა, ნახა, რომ ის დიდ მოძრაობაში იყო.

„რა დემართა ამ საცოდავ მწერს?“ დაეკითხა გიორგი მამას: „აკერ ორი დღეა არაფერი არ უჭამია“.

—ეს იმის ნიშანია, რომ საჭმელი მისთვის აღარ არის საჭირო. რამდენიმე დღე მოიცადე და მერე ნახე, რა დაგხვდეს ქრქილის მაკიურათ.

სწორეთ იმ დღესვე გიორგი დაჭბატოდა რამდენიმე დღით ერთმა მისმა ნათესავმა. დაბრუნდა თუ არა ემაწვილი, მივარდა უუთს ჭიის სანახავათ და რადგანაც ჭია არ დახვდა, დაიუფირა:

„მამა, რა იქნა ჭია? მის მაკიურათ მსოფლით ლობიოს ჩენხოს მსგავსი რაღაცა არის. ნუ, თუ მოძვედარა ჭია?“

—არა, შეილო, კიდევ ეკ ჩენხოს მსგავსი რაღაცა, რომელსაც ჰქვია სანაქველო კვერცხი, არის შენა შეენიერი ქრქილი.

„განა კიდევ ცოცხალია?“

— რასაკვირველია; ცოცხალია.

„როგორ? ხომ რამდენიმე დღეა „არა უჭამიარა?!“

— დიანს.

ქართული
ბიბლიოთეკა

„მეტი რა გზაა, რომ არ დაკეთანსმო, თორემ კი არა მჯერა.“

— მოთმინება გპართებს, შვილო; მაღე თვითონ შენც დარწმუნდები, რომ მართალს ვამბობ.

ყოველ ცისმარე დღეს ერთი კვირის განმავლობაში ემაწვილი ნახულობდა მწერს, რომელსაც არავითარი ცვლილება არ ეტყობოდა.

„რას აკეთებს, ეს მოკრუნჩხული ამ ახირებულ ვიწრო გარსში?“ — ჰკითხა ბოლოს გიორგიმ მამას.

— თავის განთავისუფლებას ელის.

„კრძნობს რამეს ჭია, თუ არა!“

— დიანაც. ამ მდგომარეობაში მეოფი საწუალი მწერი, სინათლეს მოკლებული, ძალიან შეუთავს.

ერთხელ დილით გიორგიმ ჩვეულებრივ ახადა ეუთს და შიგ დახვდა მუქი ფერის ზეპელა, რომელსაც შვეკულზე დიდი ვეითელი ლაქა ჰქონდა.

„რა შეენიერი სახუქარბი მივიღე თქვენგან, მამა ჩემო! მაგრამ რა იქნა საზეპელო კვერცხი?“

— აბა, მონახე.

„მხოლოთ გარსსა ვხედავ.“

— სწორეთ მაგ გარსში იყო დამწვევდებული ზეპელა, რომელსაც ახლა ხედავ.

„როგორ? ეს ზეპელა იმ ქრქილიდან გაჩნდა, რომელსაც არა ჰქონდა არც ფრთები, არც ხორთუმი და არც ულვაში.“

—ღიას, ჩემო შვილო, ამისთანა ცვლილება, მგონი, ბევრათ საკვირველია, იმ ცვლილებასე, რომელსაც წინათ ჭინკებს ანუ ფერიებს აბრალებდენ.

„მაგრამ საიდან უნდება ჰეპელას ფრთები, როდესაც იგი ვიწრო გარსშია დამწყვდეული, ან ეს მტკვარი საიდან არის, რომელიც მიკარებისთანავე სელს ეცხება“.

—სწორეთ ეს არის საკვირველი და ჯერ ვერც ერთ სწავლულ კაცს ვერ აუხსნია ეს მოვლენა, რომელიც ეველასთვის საიდუმლოს შეადგენს.

ღმერთი გვაძლევს ღრინისძიებას მხოლოდ ვინილოთ ამისთანა საკვირველება, მაგრამ გაკებით ჯერ არ გვაკებინებს.

დ.

გ ა მ ო ც ა ნ ა

(შიღღერადან)

ვალუწვდ სიერცეში კრავნი თეთრნი, ვი-
 თათოელი,
 დასაბამიდან სეირნობენ მშვიდობიანნი,
 და სადაც რომა დღესა ჰხედავს მათ ჩეენი
 თვალი,
 იქვე მათ ჭერეტლა თვით პირველი აღამიანი.

არ ჰბერდებიან წელთა სელისაგან ამდენხანს კრავნი,
 ერთხნისას ჰგევანან, არც ერთს ეთქმის მათგანს „ხნიერი“,
 ხან ძინაეთ სადლაც, ხანა ძოვენ, ბამბისა მგევანნი,
 თან მწყემს იც ახლავსთ დახატული და შვენიერი.

ცისა კიდიდან მათ მოდენის მწყემსი სიმღერით,
 არც ერთს არ ჰკარგავს, ღამე უფლის, თავზე ევლევა,
 მთვარის სხივებში მიაძინებს ყველას სიმთ-ყვლერით,
 თუმც იმის ფარას რიცხვი არ აქვს, არ დაითვლება.

რათ უნდა დათელა? ხომ ბევრია—და ესეც კმარა;
 როგორც ამბობენ—მათი დათელა არც მოხერხდება...
 აბა, ახსენით: რა კრავნია, ანუ რა ფარა?
 და ან შვენიერ იმათ მწყემსათ რა იწოდება?

უცნაური სალამური

ფრანგული ზღაპარი ალექსანდრე დიუმასი

(ინგლისურიდან)

რთ მდიდარს და ძლიერ სელმწიფეს.
ჭებავდა ერთი შესანიშნავი ლამაზი
ქალი. როცა ის გასათხოვარი შეი-
ქნა, სელმწიფემ გამოაცხადა თავის
სასელმწიფოში, რომ ვისაც ჩემი ქა-
ლის შეერთვა სურს, შეიკრიბენ ამ-
და-ამ მინდორზეო. ჰირობები ასეთი
იყო: — სელმწიფის ქალი აისვრიდა
ოქროს ვაშლს ძაღლს, და ვინც დაი-
ჭერდა, იმას სამი მეტათ სამძიმო საქ-
მე უნდა შეესრულებია; ვინც ამას შეას-

რულებდა, ღირსი შეიქნებოდა შეერთო სელმწიფის ქალი.
დანიშნულ დღეს შეიკრიბენ მინდორზე მსურველნი; სელმ-
წიფის ქალმა აისროლა ვაშლი სამჯერ, მაგრამ ვინც დაი-
ჭირა, ვერც ერთმა ვერ შეასრულა ის სამი სამძიმო საქ-
მე. შემდეგ, მეოთხეთ აისროლა ოქროს ვაშლი და დაი-
ჭირა ერთმა შეენიერმა, მაგრამ უველაზე ღარიბმა ეძაწვილმა.
მწყემსმა, ჰიროველი ასასრულებელი საქმე იყო შემდეგი:

ემაწვილ მწვემისსათვის უნდა გამოეყვანათ სახელობიდან ასი კარეული კურდღელი. მწვემს უნდა გაერევა ისინი იმ მინდორზე, სადაც სასოგადოება იყო შეკრებილი, და საღამოს ისევ მოერევა თავის ბინაზე.

როდესაც უთხრეს ეს ემაწვილს, იმან თხოვა ხელმწიფეს ერთის დღის მოფიქრების ნება და მაშინ მოკახსენებთ, შევიძლება თუ არაო.

ხელმწიფე დაეთანხმა. წავიდა მწვემისი ტეეში და დღით დაღონებული და დაფიქრებული დადიოდა მდინარის ნაპირებზე. უეცრივ გამოეცხადა იმას ერთი თოვლივით თეთრ-თმინი და მოკლვარე თვალებიანი მოხუცი დედაკაცი, რომელმაც ჰკითხა: რაზე ხარ დაღონებული? ემაწვილმა მწვემსმა თავი გადაქცია და უთხრა: — „მე მინდა ჩვენი ხელმწიფის ქალი შევირთო, მაგრამ ამ სურვილის ასრულებას ბევრი მიზეზი უძლის ხელს, და არ ვიცი რაუქნა; მშველელს ვერსად ვხედავ“.

— „ნუ გეშინია!“ — უთხრა მოხუცმა, — „მითხარი რაშია საქმე, იქნება მე შევიძლო შენი შევლა“!

მწვემსმა დაღონებით უამბო თავისი დარდი.

— ნუ იწუხებ! — უთხრა მოხუცმა დედაკაცმა, ამოდო ჯიბიდან თეთრი ძვლის საღამური და გადასცა ემაწვილს.

მწვემსმა დახედა და გაიფიქრა, რომ ამას ალბათ სხვა გვარათ უნდა დასტვენაო; უნდოდა ეკითხა ეს მოხუცი დე-

ქართული
საქართველო

დაკაცისთვის, ის მაშინვე უკვე გაჭქრა. მწეემს გაუგებრდა, მაგრამ იმედი არ დაუკარგავს. მეორე დღეს წავიდა ხელმწიფის სასახლეში და განაცხადა, რომ შემძლია შევასრულო თქვენი ბრძანება, — გამოირეკეთ კურდღლებიო.

ხელმწიფემ უბრძანა ვეზირს, ეველა კურდღლების გამოირეკა.

ემწევილი მწეემსი გაჩერდა საჯინბოს კარებთან და უნდობა დაეთვალია კურდღლები, მაგრამ თვალი ძლივს მოჭკრა, ისე სწრაფათ გაიფანტენ მინდორში.

გავიდა მწეემსი მინდორზე, გაიხედა და ერთი კურდღელიც აღარსად ჩნდა. დაჯდა საბრლო მწეემსი და ფიქრობს: თუ რამეს მიშველის სალაშქრო ახლა, თორემ საქმე წამისდებაო. — და რაც ძალი და ღონე ჭქონდა დაუსტვინა; მწეემსი საშინლათ გაცდა, როცა დაინახა, რომ ის ასი კურდღელი მორბოდენ მისკენ ეველა მსრიდან, და ერთათ შემოესვიენ გარს.

იმ წამსვე აფრინეს კაცი ხელმწიფესთან და მოახსენეს უოველივე. ხელმწიფემ აცნობა ეს თავის ქალს. ორნივე ძლიერ დადონდენ. თუ მწეემსი ასე ადვილათ შეასრულებდა დანარჩენ ორ საქმესაც, როგორც ჰირველს, მაშინ ხელმწიფის ქალი უნდა ცოლათ გაჭეოლოდა იმას. ეს ძლიერ დაამცირებდა ამათ სარისსა.

— „იფიქრე კარგათ“ — უთხრა მამამ თავის ქალს; — „შეც ვიფიქრებ, როგორ ავიცდინოთ ჩვენი დამცირება.“ და გავიდა დარბაზიდან.

ქალი იმ წამსვე შევიდა თავის ოთახში და ისეთ ნაი-

ქართული
ენების ინსტიტუტი

რათ გამოეწეო და გადისხვაფერს სახე, რომ ვერავინ ეცნო. შეძვეკ შეაკასმინა ცხენი, შეჯდა და წავიდა მწვემსთან. გაიხედა და დაინახა — რომ ასივე კურდღელი მწვემის გვერდით სტოდა და თამაშობდა.

-- თუ შეიძლება, მომეიდეთ ერთი კურდღელი — უთხრა ქალმა.

— „ქვეყანასე რაც თქრობ, ვეულებ რომ მე მომიცეთ, მოვიდვით მანც ვერ მოგუიდიოთ“ — უთხრა მწვემსმა, — „მაგრამ შეგიძლიათ მომიგოთ — კი“.

— „როგორ? რა ნაირბათ?“

— „თუ ჩამოხტებით ცხენიდან და თუთხმეტი წუთს ჩემთან გაატარებთ, კურდღელს მიიღებთ“.

ქალს მეტათ ემწელებოდა ამის შესრულება, მაგრამ რადგან კურდღლის გამორთმევა ძლიერ სურდა, — აუსრულა მწვემსს სურვილი და მოუჯდა გვერდით.

მწვემსი ეალერსებოდა, ესეივარულებოდა. როგორც კი შესრულდა თუთხმეტი წუთი, ქალი ადგა და მოითხოვა კურდღელი; მწვემსმა დაიჭირა და მისცა. სიხარულით ჩასვა ქალმა კალათაში კურდღელი, მოახტა ცხენს და გაჭქუსლა თავის სასახლისკენ.

როგორც კი მოეფარა ქალი, მწვემსმა დაუკრა სალაშური, რომლის ხმაზე კურდღელი ამოხტა კალათიდან და გაჭქურცხლა მწვემსისაკენ.

რამდენსამე ხანს შეძვეკ დაინახა მწვემსმა, რომ ვიდაც კაცი შეძჯდარა ვირზე და მოდის მისკენ.

ეს იყო ხელმწიფე გლეხის ტანისამოსში; კესზე ერთი დიდი ტომარა გადაეკიდა და მოდიოდა.

— „არ შეიძლება ერთი კურდღელი მოძეიდოთ“? —
უთხრა მწვემს.

— „კურდღლები გასაუიდი არ არის“, — უპასუხა მწვემ-
სმა, „მაგრამ შეგიძლიათ მოიგოთ კი“.

— „როგორ? რა უნდა ვქნა“?

მწვემსი დაფიქრდა და უთხრა:—

— „სამ-ჯერ აკოცეთ კუდის ძირში თქვენს ვირს და
კურდღელს შიილებთ“.

ამ სასიწესო ზირობამ ძლიერ შეაწუსა ხელმწიფე,
უნდოდა სხვა საშუალებით ეშოვა კურდღელი, მაგრამ მწვე-
მსი ვერ დაითანსმა.

მეტი ღონე არ იყო, უნდა აესრულებია მწვემსის სურ-
ვილი. დაინარა და სამჯერ აკოცა ვირს კუდზე.

ვირი ძლიერ გააოცა ხელმწიფის ასეთმა მოქმედებამ.
მწვემსმა შესრულა სიტყვა და აჩუქა ერთი კურდღე-
ლი.

ხელმწიფემ ჩასვა კურდღელი ტომარაში, შეჯდა ვირზე
და ჭუნებით წავიდა სასახლისკენ.

მოშორდა თუ არა ხელმწიფე, მწვემსმა დაუგრა სალა-
მური და ამ სმაზე კურდღელმა კბილით გაგლიჯა ტომა-
რა, გადმოხტა და გაჭკურცხლა მწვემსისკენ.

ხელმწიფეც ხელ-ცარიელი მივიდა სასახლეში.

— „რა ამბავი? — იშოვე?“ — ჭკითსა ქალმა.

— ვერაფერი, შვილო; — უთხრა მამამ. „ეს მწვემსი ნა-
მეტანი კერძი სასიხთის კაცი ეოფილა; არაფრის გული-
სათვის არ მოძეიდა კურდღელი, მაგრამ ნუ სწუნარ, შვი-
ლო, დანარჩენ ორ საქმეს მანც ვერ შესრულებს“.

— „მეც ავრე დაძეძარება, არას გვით არ მოძეიდა არც ერთი კურდღელი“; — უთხრა ქალმა.

რასაკვირველია, სელმწიფეს არაფერი გაუმხელია თავის შერცხვენასე და არც ქალს უამბნია მამისათვის თვისი თავგადანსავალი მწუქმსთან.

საღამოზე მოვიდა მწუქმსი და მორეკა კურდღლები; დათვალეს ერთიც არ აკლდა.

— კარგი! — უთხრა სელმწიფემ — ჰირველი საქმე შეგისრულდება. ახლა მეორე საქმეს შეუდგე. — „აი იმ ბედელში, ასი ბათმანი *) ოქროს ცერცვა და ასი ბათმანი ლობია ერთმანეთში არეული. ამდამ ბნელადი უნდა გადაარჩიო და ცალ-ცალკე დაჭებო“.

— ვეცდები! — უთხრა მწუქმსმა.

მწუქმსი დაამწუქვდიეს სელმწიფის ბძანებით ბედელში და გასადები გადასცეს სელმწიფეს.

შუადამისას, მწუქმსმა ჩაბერა თავის სალამურს, მოცვინდენ მაშინვე ხუთი ათასი დიდრონი ჭიანჭველები და შეუდგენ ლობიოსს და ოქროს ცერცვას გადარჩევას.

დილას ეოველივე მხათ იყო.

ნახა სელმწიფემ, რომ მეორე საქმეც შეუსრულებია; უნდოდა რამე მიხეცი მოედო, მაგრამ ვერაფერი გააწყო.

ახლა მესამე და უკანასკნელი საქმის იმედი ჰქონდა.

— უნდა შესვიდე აი იმ სახაბასოში, უთხრა სელმწიფემ მწუქმსს. — „იქ დამზადებულია მთელი კვირის სამყოფი ჰური; შენ ამდამ სულ უნდა შეჭამო, და თუ სვალ

*) ბათმანი ნახევარ ფუთია.

დილით ერთი ნამცეცვიც არ დაგრჩება, მოგათხოვე ჩემ ქალს“.

საღამოს ჩაამწველიეს მწვემსი ნამცხვარი ჰურით გამოვსებულ სასაბახოში.

შუალამისას, როგორც კი დაუკრა მწვესმა საღამური, მოცვინდენ ათი ათასი თაკვები და ისე მადიანათ შეუდგენ ჰურების სვრას, რომ ერთი ნამცეცვიც აღარ დარჩენიათ. დილაზე მოესმათ მწვემსის ბრბგუნი და ვვირილი:—

— „კარი გამიღეთ! მოვკვდი შიმშილითო!“ გააღეს კარი და ნახეს,— ჰურის ნამცეცვიც კი არსათ ეგდო.

სელმწიფეს მანც არ უნდოდა ჰირობის შესრულება და უთხრა:— „მართალია რაც გითხარი ეველაფერი შესრულე, მაგრამ ერთ რამეს გეტყვი კიდევ და თუ იმასაც აასრულებ გაძლევი ჰატოხან სიტყვას, მოგათხოვებ ჩემ ქალს“. მწვემსი დათანხმდა. სელმწიფემ მოატანა უშველებელი ტომარა და შეჰკრიბა სასახლის ეველა მოსამსახურეები.

— „ახლა“— უთხრა მწვემსს. — „იმდენი ტყუილი თქვი, რომ ეს ტომარა გაივსოს“.

რაც კი რამ ტყუილები შეიძლებოდა ილაპარაკა მწვემმა, მაგრამ ტომარა არ ივსებოდა.

ეკონათ— შემოულია ტყუილებით, რომ უეცრათ ისევ დაიწყო:

— როცა კურდღლებს ვმწვემსდი, მოვიდა ჩემთან სელმწიფის ქალი, გლესი ქალის ტანისამოსით და უნდოდა კურდღელი გამოეტყუებინა ჩემთვის. ამ მიზნით დამიჯდა კვერდით და კოცნა დამიწყო.

— გაიგონა თუ არა ეს სიტყვები ხელმწიფის ქალიძის
ისე გაწითლდა, რომ ხელმწიფემ შეამჩნია ეს და იფიქრა:
იქნება მართალიც იუოსო.

„ეს კი დიდი ტყუილი თქვი, მაგრამ ტომარა მანც
არ იფიქრობა“ — უთხრა ხელმწიფემ, — „სხვა თქვი რამეო“.

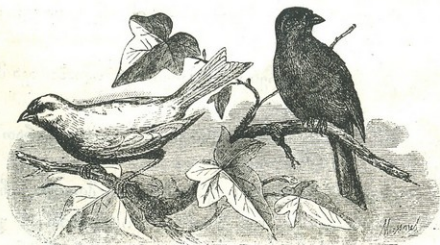
— „ერთსაც ვიტყვი და კარგათ დამიგდეთ უური“:

— ხელმწიფის ქალი რომ წავიდა, მოვიდა თვითონ
ხელმწიფე, გლესურათ ჩაცმული და ვირსე მჯდომი. ხელ-
მწიფესაც ერთი კურდღელის დატყუება უნდოდა.

რაკი ასეთი სურვილი შევატყე, იცით რა მოვთხოვე
და რა შესრულა კიდევ ხელმწიფემ?..

— კმარა! კმარა! ნულარ ამბობ! გაივსო ტომარა და
ჩემი ქალიც თქვენია! გააწვევტინა ხელმწიფემ. ერთ კვი-
რას შემდეგ მწეებსმა იქორწილა ხელმწიფის ქალსე.

ინგლისელი ქალი.

მ უ ს ა ი ფ ი,

(ნათარგმნი ამერიკელ მწერლის რობერტ ჯონს
ჰერდეტიდან).

უშინ-წინ შემოვიდა ჩემთან ერთი ნაცნობი მან-
დილოსანი, თან მოიყვანა პატარა ვაჭი. შეგნი-
ერი ჩაბუქსუნებული ბუკი იყო. ასე ოთხის ან ხუ-
თა წლის თუ იქნებოდა. მეტის არა. ფუნთულა
ლოყები თურაშაულ ვაშლსავეით გაწითლებოდა.
ცოცხალი, გონიერი თვალები სისწრაფით გადადი-
ოდენ ერთი საგნიდან მეორეზე. ჩაბუქსუნებული
ხელები ხან ერთ ნივთს მიეკვრებოდენ და ხან
მეორეს. მთელ მის არსებაში რალაც სასიამოვნო
სიცელქე და ბავშური სიმაღლხაზე მეფობდენ.

მე ბავში საზოგადოთ ძალიან მიყვარს და ეს ხომ მაინც სა-
შინლათ მამეწონა. ჩვენ მალე კიდევ დაემეგობრდით. დედა მის-
საც ეს ძალიან იამა. სადღაც წასულის აპირებდა და ბავშვის წაყვანა
კი არ სურდა. ამიტომ მან დიდის სიამოვნებით დატოვა ჩემთან თა-
ვისი შვილი და თვითონ კა ცოტა ხნით გამომეტანოვა. დაერჩით
მარტოთ მარტო მე და კლარენსი (ეს იყო ბავშვის სახელი). გავებით
მუსაიფი.

რა თქმა უნდა მე, როგორც ჩემი ქვეყნის ერთგულს შეილს
ძალიან მიყვარს ჩვენი შვეიცარი სამშობლო. მწამს მისი შესანიშნა-
ვი მომავალი, სიამოვნებას მგერის მისი ახლანდელი წარმატება, მი-
ყვარს მისი წარსული და აღტაცებაში მოვდივარ ნამეტურ იმ სა-
ხარბიელო დროს მოგონებით, როდესაც ჩვენი ერი განთავისუფლ-
და უცხოელების მონობისაგან და თვითონ შეიქნა თავის-თავის ბა-

ტონი და პატრონიც. მსურს ვადილო მუდამ ის გმირები, სახურენ ამ დიდებულ საქმეს და ჯორჯ ვაშინქტონს კი, რომლის შემწეობითაც ეს საქმე დაკვირვინდა ხომ ვაღმერთებ და ვაღმერთებ. ამიტომ სრულებით არ არის საკვირველი, რომ მე მოვიწოდებ მეამბო ჩემი პატარა მეგობრისათვის რაიმე საგულისხმო ამბავი ამ საკვირველი გმირის ბეშობიდან.

— აბა, კლარენსო, ყური დამიგდე! მე ვიამბობ შენ ჯორჯ ვაშინქტონის შესახებ.

— ეს ვინ არის?— მკითხა მან.

— მომიტმინე და ახლავე გეტყვი. ის იყო მთელი ქვეყნის მამა.

— როგორ მამა? რომელი ქვეყნის მამა?..

— რომელი ქვეყნისა და ჩვენის— შენის, ჩემის. ის არის ჩვენი სამშობლოს— ჩრთილოეთ ამერიკის— განმათავისუფლებელი ინგლისელების ბატონობისაგან. ის წინამძღოლობდა იმ დროს ლაშქარს. მან დააარსა ჩვენში ის ერთობა, რომელიც გამაგრებულ და კურთხეულ იქნა შემდეგში იმ სისხლით, რომლითაც 1776 წელში მორწყეს ჩვენი ქვეყნის ველები თავ-განწირულმა მამულიშვილებმა და სამშობლოს სადიდებლათ და თავისუფლების მოსაპოვებლათ თავი თავისი მსხვერპლათ შესწირეს.

— ვინ? რა? იკითხა გაკვირვებულმა კლარენსმა.

ბავშვთან ლაპარაკს დიდი მოთმენა და ხერხი უნდა, ამიტომ ყველას როდი შეუძლია მასთან საუბარი. ამ შემთხვევაშიც ზოგიერთი ადამიანი ვერ მოითმენდა, მოუყიდა და გული, როდესაც კლარენსი იძლეოდა ისეთ კითხვებს, რომელნიც სრულებით არ შეეებოდათ საკანს, მაგრამ მე მოვიტმინე, რადკანაც დარწმუნებული ვიყავი, რომ მიეზიდავდი მის ყურადღებას.

— ჰო, იმის თქმა მინდოდა. ერთხელ ჯორჯის მამა...

— ვისი მამა?

— ჯორჯის...

— რა ექნა, რომელი ჯორჯის?

— ჯორჯ ვაშინქტონის. იმ დიდ სულოვანი ადამიანის, წელან რომ გელაპარაკებოდი. ის მაშინ შენსავეთ პატარა იყო...

— მართლა? მერე!

— ერთხელ ჯორჯ ვაშინქტონს მამამ მოუტანა სულ პატარა ნაჯახი...

— ეის მოუტანა?

— ჯორჯს მოუტანა მამამ პატარა ნაჯახი.

— რატომ მოუტანა?

სხვას გულიც მოუვიდოდა, მაგრამ მე როგორც იყო მოვითმინე და განვაგრძე: — ასე რომ ჯორჯს მოუტანეს პატარა ნაჯახი.

— ეინ მოუტანა?

— ეინ და მამამ.

— ეისმა მამამ?

— ჯორჯ ვაშინქტონის მამამ.

— მამა მისს რა ერქვა?

აქ კი ცოტა წამოვწითლდი. წარმოიდგინეთ ჩემი მდგომარეობა! ბევრი ვეცადე, მაგრამ ვაშინქტონის მამის სახელი ვერ მოვიგონე და ვერ. შეეჩერდი ცოტა ხანს.

— რა ერქვა? შემომეკითხა კლარენსო.

— რა საჭიროა შენთვის. შენ მაინც ვერ დაიხანსოვრებ. ვუწოდოთ ჯორჯის მამა. აბა ყური დამიგდე. იმას ვამბობდი, რომ მამამ მოუტანა ნაჯახი და უთხრა:

— ეის უთხრა!

— ჯორჯ ვაშინქტონს, სხვას ეის ეტყოდა.

— იქნება სხვა ეინმე იყო იქ, მე რა ვიცი.

— არა, არაფერ არ ყოფილა. მოუტანა ნაჯახი და უთხრა:

— ეინ?

- წელან არ გითხარი! ჯორჯ ვაშინქტონის მამამ.
- ეს მეც კი ვიცოდი, მაგრამ რა უთხრა?
- მომითმინე ახლავე გეტყვი. იმან უთხრა, რომ...
- ნაჯახი არ გატეხოვო! — დამასწრო კლარენსმა.
- არა-მეთქი, დამაცადე. აი რა უთხრა ჯორჯმა...
- ჯორჯმა?
- არა, ღმერთო ჩემო, მამამ უთხრა ჯორჯს...
- რა უთხრა?
- ნაჯახს ფრთხილათ მოეკიდევო.
- რატომო?
- ისე, ფრთხილათ მოეკიდევო...
- რასო?
- რას და ნაჯახს.
- ეს რომელ ნაჯახს?
- იმ ნაჯახს, რომელიც მამამ მიუტანა ჯორჯს.
- ტარიც ჰქონდა იმ ნაჯახს?
- კი, როგორ არა.
- კბილებიც გალესილი ჰქონდა?
- ჰქონდა მაშ!
- ჰოო, მესმის. იმიტომ მოეკიდე ფრთხილათო, რომ...
- დიად, რომ ხელი არ გაიჭრაო, ან რამე მარცხი არ ქნაო და სხვა... ჯორჯი წავიდა და დაუწყო ჭრა ყველაფერს, რასაც კი შეხედებოდა გზაზე, ბოლოს ის მივიდა ერთ შვენიერ ვაშლის ხესთან, რომელიც მამას ძალიან უყვარდა და მოჭრა.
- მერე, მერე!?
- მერე მოვიდა სახლში მამა...
- ეისი მამა?
- ჯორჯის მამა და როდესაც დაინახა...
- ჯორჯი?
- არა მეთქი, ვაშლი ..

— რომელი ვაშლი!

— ის ვაშლის ხე, რომელიც ჯორჯმა მოჭრა და რომელიც მამას ძალიან უყვარდა. დაინახა და იკითხა: ვინ მოჭრა ჩემი საყვარელი ვაშლით. პასუხი არაფერს გასცა. მაშინ გაჩნდა იქ ჯორჯი ..

— საიდან გაჩნდა?

— იქვე იყო ახლოს.

— ახლოს რას შერებოდა?

— რა უნდა ექნა? თამაშობდა.

— რას?

— ნაჯახით ჭრიდა ყველაფერს.

— მერე არ დაიღალა?

— კი, მაგრამ მაინც ჭრიდა.

— რატომ ჭრიდა?

— უნდოდა შეეცყო მახვილია, თუ არა ნაჯახი.

— ეს რომელი ნაჯახი?

— ის რომელიც ჯორჯს აჩუქა მამამ... ასე ამნაირათ ის წარსდგა მის წინაშე და...

— ვის წინაშე?

— მამის წინაშე.

— ვისი მამის?

— ღმერთო, ვისი და მისი საკუთარი მამის წინაშე. აღარაფერი მკითხო! წარდგა და...

— ვინ, ვინ წარდგა?

— ვინ და ჯორჯ ვაჭმინქტონი.

— ჰოო, მერე?

— წარდგა და მოახსენა:

— რა მოახსენა?

— დამაცადე თქმა!..

— რის თქმა?

— იმის, თუ რა მოახსენა...

— ეის?

— ეის და ჯორჯს მამამ. ფუჰ, ჯორჯს კი არა, ჯორჯმა მამას: მამილო მე არ შემიძლია ტყუილი ვთქვა.

— ეის? შენ?

— ჯორჯ ვაჰინქტონს არ შეუძლია... *

— რომ მამა მისმა ტყუილი თქვას?

— არა, თვითონ. ჯორჯი მივიდა მამასთან და უთხრა: მამა ჩემო მე არ შემიძლია ტყუილი ვთქვა, ეს ვაშლი მე ის ექენიო.

— რაო?

— მე მოვკეცრიო.

— მერე ჯორჯმა რა უთხრა?

— ვაიმე! ჯორჯმა უთხრა ეს,—მე მოვკეცრი ჩემი პატარა ნაჯახითო.

— ჰოო! იმ ნაჯახით, რომელსაც წამანელივებული პირი ჰქონდა?

— დიან, დიან. თავათ იმ ნაჯახით მოჭრა, მერე მივიდა მამასთან და უთხრა: მე ტყუილის თქმა არ შემიძლია, ის ვაშლის ხე მე მოვკეცრი ჩემი პატარა ნაჯახითო.

— აგრე გეთქვა, მერე?

— მერე მამამ უპასუხა: საყვარელო შეილო: მე მირჩევნია, ათასი ვაშლის ხე დამეკარგოს, ვიღრე შენგან ერთი ტყუილი გავიგონოვო!

— ჰმ, ერთი ტყუილი, რომ გავიგონო მირჩევნიაო?

— არა, ერთი ტყუილის გაგონებას მირჩევნია ათასი ვაშლის ხე დამეკარგოსო.

— მამამ რა უთხრა?

— აი ეს უთხრა, რაც გითხარი.

— ჰოო, ტყუილი გავიგონო, მირჩევნია ათასი ვაშლის დაკარგვასო?

— არა, არ მირჩევნიაო.

— ეის არ ურჩენია.

— ჯორჯ, ვაჰინქტონის მამას არ ურჩენია, რომ ტყუილი გაიგონოს თავის შეილისაგან.

— მაშ თვითონ ჯორჯს ურჩენია, რომ მამისაგან ტყუილი გაიგონოს?..

მე ძალიან მომთმენი კაცი ვარ, ძლიერაც მიყვარს ბავშვები, მაგრამ ამ წამში, რომ კლარენსის დედა არ დაბრუნებულიყო და თავისი შვილი არ წაეყვანა, არ ვიცი, როგორ მოერივდებოდი მე და მისი „ჩაბუქსუნებული ბიჭი“. კლარენსი წავიდა ჩემი ოთახიდან, მაგრამ კიდევ კარგა ხანს მესმოდა როგორ მიბაკუნებდა ის კიბეზე და თან ესაუბრებოდა დედას ერთ პატარა ბავშვზე, რომელსაც, მის-მა მამამ ჯორჯმა უბრძანა მოეჭრა ვაშლის ხე და მერე უთხრა, რომ მას ურჩენია ტყუილი ილაპარაკოს, ვიდრე ვაშლი მოჭრასო.

პართენ გოთუა.

სხვა-და-სხვა ნაირი ქარი ქვეყანაზე.

(რუბაკინით)

ოვერთ ქვეყანაში ისეთი ძლიერი ქარი იცის, რომ დიდს უბედურებას ახდენს. მაგალითად, ეგვიპტეში დიდი ზარალი მოაქვს ერთგვარ ქარს, რომელსაც ჰამსინს ეძახიან. სიტყვა „ჰამსინი“ ნაშნაეს ქარს, რომელიც ორმოცდა ათი დღე ქრის. ჰამსინის მოახლოვებას მცხოვრებლები წინაღობითვე იგებენ: ამ დროს ლურჯი ცა ყვითლდება, მზე მთვარესავით თეთრდება. ხეებზე ფოთლები ლურჯათ ბრწყინავენ. ფრინველები გრძნობენ უბედურებას და მოუსვენრათ აქეთ-იქით დაფრინავენ. ადამიანიც ცდილობს სახლში თავი მალე შეაფაროს. ჰაერი ცხელდება იმ ზომამდის, რომ ცეცხლის ალივით ლაპლაპებს. ხალხს და პირუტყვს სუნთქვა უძნელდებათ. აგერ უცებ ქარიშხალი, საშინელის წხუილით, დაეცა ყოველიფერს: დიდრონი ხეები ლერწამივით იღუნებინან, თითქო თავს აბრალებენ შეუბრალებელ ქარიშხალს. პირუტყენი საცოდავით ღრიალებენ. ხალხმა აღარ იცის, სად შეაფაროს თავი გამძვინვარებულ ქარს. ადამიანს ყელი სიცხისაგან ეხლანძება, ხელების და პირისახის კანი ისე ეკრუნჩხება, თითქო აგერ დასკდებაო. ქარიშხალი კი უფრო და უფრო მეტის ძლიერებით ღრიალებს. ცა უფრო და უფრო ბნელდება. გავარვარებული ჰაერი ამსხერვს ხეებს და ანგრევს შენობებს. თან მოაქვს ყვითელი და მტვერივით წმინდა ქვიშის ღრუბლები. მეტი რა ჯანია, ამნაირი მტერიანი ჰაერით უნდა ისუნთქოს სულდგმულმა.

ქარიშხალი შხუის ასე ორი-სამი საათი, ხან მთელი დღეც. შემდეგ წუნარდება, მაგრამ რამდენიმე საათს შემდეგ ხელ მეორეთ იწ-

ყება. ასე დრო გამოშვებით ჰამსინი ქრის ორმოცდა ათი დღე. როცა ჰამსინი ჩადგება, ხეები და სახლები შემოსილია ყვითელი მტვერით. ეს ყვითელი მტვერი ისე ბევრია, რომ მისგან ჰაერი და ცა ბნელდება.

ამისთანა მტერიანი ქარი საპარაშაუც არის ხოლმე. იქ იმას „სამუმს“ ეძახიან. ვაი იმ უბედურს, ვისაც სამუმი საპარას უდაბნოში მოასწრებს: სიკვდილი ამ დროს თითქმის აუცდენელია. უბედურს მგზავრს მიაყრის დიდხალ მტვერს, რომელიც ამ დროს ჰაერში ტრიალებს. გავარეარებული მტვერი სამუმს ააქვს მალლა ჰაერში და საშინელის ძალით ატრიალებს. ადამიანს ჰკონია მტერის მთები დაძრულან და ჰაერში მოჰქრიანო. მტერის ღრუბლები მზეს აბნელებენ. ხალხი დედამიწაზე პირქვე ეცემა, რომ ამ მტერისაგან არ დაიხრჩოს, აქლემები თავებს ქვიშაში ჩაყოფენ ხოლმე. ცხელი სილით სულდგმულს ცხვირპირი ევსება; ქარისაგან ისეთი ხმაურობა ისმის, თითქო ყურებში ზარებსა რეკენ; ადამიანს თავბრუ ესხმება და გულშეღონებული დედამიწაზე ეცემა. თუ სამუმი დროზე არ ჩადგა, ხალხიცა და აქლემებიც სამუდამოთ იღუპებიან. ხშირათ მომხდარა, რომ მტვერს მგზავრები ცოცხალი ჩაუშარხავს. ორი ათას-ათასის წლის წინათ საპარაში სამუმმა სპარსეთის მეფის ორმოცდა ათი ათასი ჯარის კაცი ცოცხლათ დამარხა სილაში.

თ. მთავრიშვილი.

და თუ გინდათ რომ თქვენ თითონ დარწმუნდეთ მოიტანეთ დიდი შუშა, შიგ ჩასვით რამდენიმე თავკობალა და როდესაც გაიზდებიან, ნახვით რომ ბაყაყებათ გადაიქცევიან.

ყმაწვილებმა მართლაც აიღეს წყლით სავსე შუშა, ჩასვეს შიგ თავკობალაები და დადგეს ჩრდილში აივანზე. ყოველ დღე ყმაწვილები უცვლიდენ წყალს და ჩაცქეროდნენ მახინჯ თავკობალაებს.

ხუთ დღეს შემდეგ ნახეს, რომ ამათ უკანა ფეხები გამოებათ, მერე წინა ფეხებიც.

—ესენი მინც ბაყაყება არ არიან, ამბობდენ დაუინებით ყმაწვილები. — დახეთ ამათ რა კუდი აქვთ, ბაყაყებს ვინ მისცა კუდი.

თავკობალაებს კუდი თან-და-თან დაუპატარავდათ, ფერიც იცვალეს.

—ტყუილათ არ უჯერებდით სანდროს, მართლა რომ ეს ცხოველები ბაყაყებათ გადაიქცენ, თქვეს ბოლოს ყმაწვილებმა.

ბაყაყები ისე გაიზარდნენ, რომ შუშაში აღარ ეტეოდნენ და ყმაწვილებმა ტბაში გაუშვეს.

ხშირათ ამოდრიოდნენ ბაყაყები წყლის ნაპირას და გაჰქონდათ საშინელი ყიყინი. ჩამწკრივდებოდნენ რიგ რიგათ, როგორც ამ სურათზეა დახატული. უფროსი მათგანი მალლა ჩამოსკუპდებოდა და დაიწყებდა ყიყინს — დანარჩენები ბანს აძლევედნენ.

ლექოს ნაკობარი

(რუსულიდან)

ატარა ლექსო ძალიან შეწუხებული იყო, მამამ დატუქსა, რადგან ფანჯარაში ქვებს ისროდა და ერთი შუშა გატეხა. შუშის შოვნა სოფელში მწელი იყო, უნდა ქალაქიდან დაეძარებინათ და ისიც, ვინ იცის, გზაზე გატეხილიყო.

გარეთ ციოდა, ფანჯარაში ქარი თავისუფლათ შედიოდა და გზადიდა; ან უნდა ქალაქი გაეკრათ და ან ფიცარი აეფარებინათ; ეს ოთახს დაბნელებდა. გაჯავრებული ლექსო დადიოდა ეზოში; ციოდა, მაგრამ მინც ოთახში არ შედიოდა. ლექსომ ერთბაშთ დაინახა ეზოს ბოლოს დიდი გუბე. ამას რას ვხედავ! — თქვა საში წლის ბიჭუნამ. — ხე მოდან რა გადაჭყარება, თითქოს შუშა არისო. ლექსო გაიქცა გუბისაკენ და დიდი სიფრთხილით ერთი ნაპირიდან მოტეხა ეინული. მერე გაბრწვინებული სახით გაიქცა სახლში. „მამაჯან, აი, მოგიტანე შუშა, ეზოში ბევრია, მაგრამ მე ვერ მოუტეხე. შენი ჭირიძე, რამდენიც საჭი-

როა მოტეხე და ჩასვი ფანჯარაში.“ მამამ გაიღმა და უთხრა: „შენი შუშა სველი რათ არი?“ „გუბიდან ამოვიღე და იმიტომ არი სველი.“

ლექსომ დაუწყო ეინულის წმენდა, მაგრამ ის ისევ სველი იყო და თანაც იღეოდა. მოუბრუნდა მამას და უთხრა: „იცი, მამაჯან, მკონი, ცეცხლზე უნდა გავაშრო. — სცადე, უშასუხა მამამ, დადე თეფშზე (საინზე) და წაჰიდეთ, გავაშროთ. ზატარა ხანს შემდეგ თეფშზე ეინულის მაგივრათ, მხოლოთ წყალი და იყო. გაცეცხლებული ლექსო ნადელიანათ შეცქეროდა. მამამ უთხრა: „ხედავ, შვილო, რომ შენ შუშა არ გინოვია. ეკ წყალია, რომელიც სიცივემ ეინულათ გადაქცია და სითბო ისევ წყლათ აქცევს სოღმე. შარშან შენ სულ ავთმოფობდი და ზამთარში კარზე არ გაძიევანიხარ; რასაკვირველია ეინული არ გენახება.“

ქართული
ენის ინსტიტუტი

სამაგიერო

იგავი.

ანაში მომტუშავე გლეხს პური მო-
შვიდა, საჭმელი კი არა ჰქონდა რა.
გადვიდა იქვე მეზობლათ მყოფ
გლეხთან და დიდის თხოვნით შე-
ეხვეწა:

—თუ ღმერთი გწამს, შიმშილით კუჭი მეწვის,
პური კი არა მაქვს, სიკეთე მიყავ, მაჭამე რამე და,
თუ კაცი ვარ, მეც გადაგიხდით.

მეზობელს პურის გარდა ორი ქოთანნი მაწონიც
ჰქონდა შენახული. ერთი ქოთანნი აიღო და მიარბოვა
სტუმარს. ამხანაც ჩამოართვა მაწონი და რა დაინახა
შიგ ჩავარდნილი ჭია, განრისხებულმა ქოთანნი მიწაზე
დაანარცხა და სულ ერთიან დაამსხვრია.

—კაცო, რას მემართლები, მაწონი დაიწუნე, ქო-
თანმა რაღა დაგიშავაო?

— რა ვქნაო, მიუგო სტუმარმა, ჭიის დანახვაზე ძლიერ გული მომივიდა და ქოთნის დანარცხებით ბრაზი გავხეთქეო.

გაჯავრებულმა ქოთნის პატრონმა წამოავლო ხელი უმადური სტუმრის ნამგალს, რომელიც იქვე ახლო იდო, გადიდო მუხლზე, გადატეხა ორათ, გადაყარა ნატეხები და მიუგო:

— ნურას უკაცრავათ, შენი ჭირიმე, მეც ხასიათათ მაქვს: ნამგალს თუ უნგი შევამჩნიე, რომ არ გავტეხო, ვერ მოვითმენო.

— ეგ შენი ხასიათი შენ ნამგალზე უნდა გამოიჩინო, თუ სხვისაზედო? ვაკვირვებით ჰკითხა სტუმარმა.

— რატომ? მიუგო მეზობელმა, თუ კი შენ შენს ბრაზიანობას ჩემს ქოთანზე გამოიჩენ, მე რომ ჩემი ხასიათი შენს ნამგალზე გიჩვენო, რათ უნდა ვაკვიროვო?

აღ. მ—შვილი.

მშვიდობის მოყვარეობა.

ქრი მეგობარი კაცი დიდხანს ცხოვრებდა ერთად და იმათი ტკბილი ცხოვრება სამაგალითო იყო: არც ერთსელ ერთმანეთთან უსიამოვნება არ მოსულიათ არც სიტყვით და არც საქმით. ორივენი მეტად ღარიბები იყვნ და, სხვათა შორის, ცალი ხარი ჭეუჭადათ სახიარლო.

ერთსელ ერთმა უთხრა მეორეს:

— ძმაო, მე ძალიან მიკვირს ე ხალხში მტრობა, შური და ჩსუბი საიდან ჭხდება? მოდი ერთი ჩვენცა ვცადოთ და, ერთსელ ძანც წავიჩსუბოთო!

— როგორ უნდა წავიჩსუბოთ!? მე სრულიათაც არ ვიცი, რითი და როგორ წარმოხდებება ჩსუბიო, მიუგო მეორემ.

— აი, ჩვენ სომ ცალი ხარი გვეუფს სახიარლო. მოვიყვანოთ ისა, ჩავიყენოთ შუაში და დავიწყოთ ლაზარაკი. მე გეტყვი: „ეს ხარი ჩემია მეტი!“ სენ მითხარი: „შენი კი არა, ჩემია-თქო“. ამაზე მოგვივა ლაზარაკი, შევბანადებოთ, შევეუფებოთ, შევეუფებოთ და ლაზარაკს ჩსუბიც მოჭეუვება!

— კარგო, უთხრა მეორემ და მოიყვანეს ხარი.

— ძმაო, ერთი მითხარი, როდემდინ უნდა იყვეს სახიარლო ეს ხარი! სო იცი, რომ ეს ჩემი საკუთარია და

თუ ამდენი ხანი არ მიწვევინებია და არა მითქვამს და, ახლა მანც ჩემი იუვეს! ჩემსას ჩემობა უნდა ერქვასო!! დაიწყო ერთმა.

— შენი რათ იქნება! შვილივით გამიზრდია, სელით ბალახი მიგლეჯია და ისე გამომიკვებია და ახლა შენ ამბობ ჩემიაო? ჩემი შენ გითხარი, გული მოგიკალიო, აი ამასე იტყვიან! შენი კი არა და, ჩემი კი არის ეს ხარი! უთხრა მეორემ.

— თავის დღეშიაც ნუ იფიქრებ მაგას, შენი კი არ არის, ჩემია; კარგათ გაიკე და შეიტყეო, მიუგო ჰირველმა.

— კარგი, ძმაო, თუ შენია, შენი იუვეს. აჭა, წაიუვანე და ღმერთმა მშვიდობაში მოგასმაროსო! დაბოლოვა მეორემ და გაბრუნდა.

ამკვარათ იმათ მანც ვერ მოასყრეს, ჩსუბი.

თეოფ. კანდელაკი.

ზ ა ნ ო

ზანოს დედა მინდვრიდან სახლში მიდიოდა; ტვირთისაგან საწვავლი წელში სრულებით მოჭხრილიყო: მხარზე კარტოფილით სავსე ტომარა ჰქონდა წამოკიდებული და ხელში ხმელი ფინხების კონა ეჭირა.

ზატარა ვანომ, რომელიც დედას სტუნჯით და თამაშით მიჰყვებოდა, დაინახა დედის გაჭირება, მიიღბინა მასთან და უთხრა:

— დედილო, მეც მოგესმარები წამოლებასიო“.

დედამ ფინხების კონა მისცა; ვანომ ზატარა ხელები კონას უოჩაღათ მოჭხვია და დედას გაჰყვა.

ნინოს ქველ-მოქმედება

ნინო და მისი ზატარა ძმა გიორგი ერთად სეირნობდნენ. კზაში შესვლათ ხელ გამოშვერილი მოხუცი; ნინომ დანახვისთანავე მას ფული აჩუქა.

გიორგის მეტად გაუკვირდა, რომ მისმა დამ იმნაირ კაცს მისცა მოწვალება, რომელიც არაფერს ითხოვდა, დას შეეკითხა: „ნინო, ამ კაცს რათ მიეცი ფული? შენთვის არაფერი არ უთხოვინა“-ო.

ნინომ მიუგო: „კახა ვერ შეამჩნიე, რომ მისი ფეს-საცემელი და ტანისამოსი დახეულ-დაფლეთილია? აბა, უუუ-რე რა ფერ-მისდილია, რა საწვავლი და საცოდავი სანახავია! ფულის თხოვნაც ვერ გაუბედინა; კეთილ საქმის ჩადენა თუ გინდა, თხოვნას არ უნდა მოუცადო“.

წ ვ რ ი ლ მ ა ნ ი

ხალხური ლექსები.

(წარმოდგენილი ალ. სოლოჯაშვილისაგან)

აჩაჩამ უთხრა გუთანსა:
პატარა პური მიტეხე.
მაშინ სად იყავ აჩაჩავ
მე რომ ყამირი გაეტეხე.

ღვინომ ერთხელ უთხრა პურსა,
ჩვენ არეინ არ გვიგდებს ჟურსა,
მე და შენ, რომ ერთათ ვიყვეთ,
ხომ არეინ არ დაგვდებს წუნსა.

მოყვარე მინდა ისეთი
ამ ზამთარს შემინახოსა,
თორმეტი კოდი კორკოტი
ერთ ჯერათ დამინაყოსა;

სადილათ ბულა კამეჩი
 სამხრათ სხვა მამინახოსა.

გ ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი

(წარმოდგენილი ივ. შავლიყვისაგან).

ის რა არის უნებურათ თავის თავათ მოგინდება,
 უჯოხოთ და უფარ-ხმალოთ, ფიცხლავ თავზე დაგაჯდება
 და სხეული ყველა შენი უნებლიეთ დადუნდება,
 არ გაიელის დიდი ხანი ისევე ისე გაცოცხლდება.

(წარმოდგენილი ალ. ბარნოვისაგან).

ერთი რამა სულიერი, ტურფათ იღებს ყელსა,
 იმის ყელის მოღერება დაამშვენებს თემსა,
 საიკვდილოთ სახლს იშენებს ეფარება ბნელსა.

(წარმოდგენილი ნ. კანაველიძისაგან).

ერთსა რასმე სულიერსა სიჭრელე ახლავს ვეფხისა,
 არც უნდა სახლის აკება, არც საზრდო მოჭირებისა,
 სული არ მიედინება თივა, ბზისა და ქერისა,
 იმის სახლსა და საბძელსა ცეცხლი ვერ დასწვავს მებისა.

(წარმოდგენილი თეოდ. კანდელაკისაგან).

ცა დამებურა, მთა დამეთოვლა, ✓
 წისქვილები მგელომა დაიჭამა, (1, 2, 3)
 ქვეერში ღვინო დამიჭანგდა.

ა ნ დ ა ზ ა

თუ სარკე არა გაქვს, რომ ჩახედო, ქვეყანა ხომ შენი სარკეაო. ✓

სამატემატიკო გამოცანა

(წარმოდგენილი ნ. კენაველიძისგან).

მოდიოდა ორი მამა, ორი შვილი, და ერთი შვილი-შვილი. გზათ გაიარეს ერთი მსხლის ძირში. ერთმა მამამ უთხრა თავის შვილს: „ადი ხეზე და რაც ებას მსხალი, მოკრივეო.“ შვილი ავიდა მსხალზე, რომელსაც სამი მსხლის მეტი არ ება, სამივე მოკრიფა და გადასცა მამას, იმანაც აიღო სამი მსხალი და ისე გაჰყო, რომ ყველას თითო მთელი მსხალი შეხვდა. გამოიცანით რაგორ მოახერხა ესა?

ა კ რ ე ს ტ ი ბ ი

(წარმოდგენილი რუს-იმერლისა).

იყო ქართლ-კახეთს ბატონი,
რაზმთ მწყობი, ლაშქართ მფლობელი;
არ ჰყავდა ტოლი, მის ბადალს
კვლავ ველარა ზრდის მშობელი
ლომ-გული, მტერთა მმუსრავი.
იმათი დამამზობელი.

შ ა რ ა დ ა

(წარმოდგენილი თ. კანდელაკისა).

1.

სიცილის ხმის ერთ-ერთ მარცვალს
ლეინის დედის მარცვალი სდევს;

შემდეგი კი სადილ ეახშმის
 დროს, უთუოთ სუფრაზე ძვეს;
 მთელი სიტყვა საკმელია:
 შიგ მას თეთრი გული უძვეს...

2.

პირველი სიტყვით თავის თავს
 იხსენებს საუბარშია;
 მეორეს ბოლოს გამოთქვამ
 ქართველი კაცის გვარშია;
 მესამე იარაღია:
 ხელს ვკიდებთ მას გრძელ ტარშია;
 მთელი კი პირუტყვი არის;
 ნადირობს მთა და ბარშია...

რ ე ბ უ ს ი

(წარმოდგენილი ლუარ. ციციშვილისაგან).

ქ

ი

ლ

10

მ

შირუტეო
მეფე

ირ

ს

ლ

და

მნის შე-
საკერელი

ვს ძვე

ოს

სა

და

ლ

№ III გამოცანების ახსნა:

- 1) ცა და ვარსკვლავები, 2) ნარდი, 3) ბავში და ძუძუები,
4) თოფი.

შარბადა: ბურუსი.

რებუსი: ჭკუა და ენა ცულივით მჭრელია.

საქმწვილო ნახატებიანი ჟურნალი

„**გ ე ჯ ი ლ ი**“

წ ა ლ ი წ ა დ ი მ ე ზ ვ ი დ ა

გამოვა 1896 წელს თვეში ერთხელ იმავე პროგრამით, როგორათაც აქამდის.

ჟურნალში მონაწილეობის შილება აღვეითქვეს ყველა ჩვენში საუკეთესო მწერლებმა.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ თფილისში დატარებით ღირს—4 მანტფილისის გარეშე გაგზავნით 5 მან.

კალკე ნომრის ფასი თფილისში არის 50 კაპ.

ხელისმოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარ წლით ხელისმოწერა მიიღება:

1) **თბილისში**—„წერა-კითხვის საზოგადოების“ კანცელარიაში (Дворцовая ул., д. Зем. Банка № 102), „ქართულ სახალხო სამკითხველოში (д. зем. банка № 32) და თვით „ჯეჯილის“ რედაქციაში (Артиллер. ул. д. Тамамшева, возлѣ кадетскаго корпуса).

2) **მუთაისში**—მ. ბეჟანეიშვილთან, და თ. შთაერიშვილთან.

3) **გორში**—ა. კალანდაძესთან.

4) **ბათუმში**—მ. ნიკოლაძის სააგენტოში და გერ. კალანდაძესთან.

5) **თელავში**—მ. სისკარაშვილის აფთიაქში.

6) **სახხერაში**—შარამან ჩხეიძესთან.

7) **თიონეთში**—ივ. ჩიბალაიშვილთან.

8) **შვირილაში**—არაბიძის წიგნის მაღაზიაში.

9) **მინაილოვში**—ი. ფანცულაიასთან.

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлисѣ, въ редакцію грузинскаго мѣсячнаго журнала „Джѣჯილი“.*

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუშანიშვილი-წერეთლისა

სამეცნიერო და სალიტერატურო ნახატებიანი კაზეთი

„კ ვ ა ლ ი“

გამოვა 1896 წელს ყოველ კვირაში ერთხელ ერთიდან სამ თაბახამდე

რედაქცია ყოველ ღონისძიებას ხმარობს გააუმჯობესოს „შინაარსი და სახე გაზეთისა, ამ განზრახვით ან დაიბარა ახლაც პეტერბურგიდან მრავალი საუკეთესო კინკზე და სპილენძზე მოჭრილი მხატვრობა.

კაზეთი წლიურათ ღირს გაუგზავნელათ 7 მანეთათ, ხოლო გაგზავნიით 8 მანეთ. ნახევარი წლით გაუგზავნელათ 3 მან. 50 კაპ., გაგზავნიით 4 მანეთ. სამი თვით გაუგზავნელათ 2 მანეთ., გაგზავნიით 2 მ. 50 კ. თითო ნომერი აბაზათ. ხელის მომწერლებს წლის ფული შეუძლიათ ნაწილ-ნაწილათ გამოგზავნონ.

ხელის მოწერა მიიღება

თფილისში არწრუნისეულ ქარვასლაში: „ქართულ სახალხო სამკითხველოში“, წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარიაში და თვით „კვალის“ და „ჯეჯილის“ რედაქციაში. (Артиллер. ул. д. Тамашева, взлѣ кадетскаго корпуса).

ქალაქს გარეშე ხელის-მომწერთა შეუძლიათ მიმართონ: ქუთაისში: ეარლამ კილაძის, ე. ბეჟანიშვილის, ძმად წერეთლების, ხეთერლის წიგნის მაღაზიებში და ბ-ნ ლალიძესთან ზელტერის წყლის ქარხანაში. — ბათუმში: მათე ნიკოლაძის ტურნალ-გაზეთის სააგენტოში და პავლიონში გერ. კალანდაძესთან. — ფოთში: მიხეილ თურქიას. — მისაილაგაში (ხაშურში): იოსებ ფანცულაიას. — თიანეთში: ივ. ჩიბალაშვილს. — გორში: არსენ კალანდაძეს — ჭიათურაში: თედორე კიკეაძეს; უჯირილაში: ბ-ნ არაბიძის წიგნის მაღაზიაში — ახალსენაგაში და ოზურგეთში: კ. თავართქილაძეს. — სანსურში: ყარამ. ჩხეიძეს. — თელავში: მიხეილ ცისკარაშვილს.

1896 წლის ხელის მომწერლებს „კვალისას“ დაურთვდებათ პრემიათ ახალი რომანნი გიორგი წერეთლისა, სასწავლო

რომანი შედგება სამი ნაწილისაგან.

„გ უ ლ ქ ა ნ“

წ
1
წ
0
წ
0